Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 131/16131 | Łódź, Czwartek 6 czerwca 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז דאנערשטאג, כז אייר תרפ"ט | Nr. 131/16131

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71

לעמבערגער ענדעקישע סטודענטען בערוהיגען זיך נישט

ארויסגעטריבען יודישע סטודענטען פון אוניווערזיטעט. — ענדעקישע סטודענטען ווילען ארויסרופען אונרוהען אין אלע אוניווערזיטעטען. — לעמבערגער מאכט דריקט אויס מיטגעפיהל די יודישע פארשטעהער

די פאדערונגען פון די ענדעקעס צום סטאראסטא

לעמבערג, 5. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

היינט איז אין לעמבערג אויפ'ן הויף פון אוניווערזיטעט פארגעקומען א מיטינג פון די ענדעקישע סטודענטען. ס'איז בעשלאסען געווארען צו פראקלאמירען א שטרייק אין אלע הויכשולען אין לעמבערג צוליב די בעליידיגענדע אויסדריקען פון שטאטישען סטאראסטא, וועלכער האט אנגערופען די אנטיסעמיטישע סטודענטען: באנדיטען, לאבוזעס מערדער.

די ענדעקישע סטודענטען האבען איבער דעם ארויסגעלאזט אן אויפרוף, וואו ס'ווערט געזאגט, אז די פוילישע סטודענטען זענען בעליידיגט געווארען פאר'ן פערטיידיגען די הייליגע געפיהלען פון דער פוילישער יוגענד.

אין אויפרוף ווערט געזאגט, אז דער שטרייק וועט דויערען אזוי לאנג, ביז זיי וועלען נישט בעקומען קיין סאטיספאקציע און ביז מען וועט נישט ארויסלאזען זייערע חברים פון תפיסה.

היינט אין דער פריה, ווען די יודישע סטודענטען זענען געקומען צו די לעקציעס, זענען זיי ארויסגעשטויסען געווארען דורך די ענדעקישע סטודענטען; ריזעלבע כוליגאנס האבען אויך ארויסגעפיהרט צוויי פראפעסארען, ווען יענע האבען אנגעהויבען לייענען די לעקציעס.

היינט אינדערפריה האט די פאליציי קאנפיסקירט די ביידע יודישע צייטונגען די „כווילא" און דעם „מארגען".

אין דער פראקוראטור איז היינט פארגעקומען א בעראטונג וועגען בעפרייען די 32 ארעסטירטע כוליגאנישע סטודענטען. קיין בעשלוס איז נאך נישט אנגענומען געווארען.

לעמבערג, 5. (א.וו.) נעכטען האבען די רעדאקציע פון „כווילא" בעוואכט לויט א פעראָרדנונג פון דער פראקוראטור 2 קאמיסיעס, עס איז דורכגעפיהרט געווארען א אויספארשונג און ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען די גרויס פון שאדען, וואס די רעדאקציע האט געליטען.

דער וואיעוואדע גלוכאווסקי האט נעכטען אויפגענומען א יודישע דעלעגאציע, דער וואיעוואדע האט אויסגעדריקט זיין בעדויערען צוליב די אונרוהען. דערביי האט דער וואיעוואדע פערזיכערט, אז ער האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג אז אויף להבא זאל אזעלכעס נישט קאנען פארקומען. אויך דער רעגירונגס-קאמיסאר האט אויסגעדריקט זיין בעדויערען דעם קהלה-ראט.

נעכטען האט זיך אין די לעמבערגער גאסען פערזען אן אויפרוף צו דער פוילישער שטודירענדער יוגענד, אונטערגעשריבען דורך א גאנצע רייהע ליבעראלע יוגנד-ארגאניזאציעס, וועלכע פראטעסטירען אמשארפסטען געגען די כוליגאנישע עקסצעסען.

אויסער די 32 ארעסטירטע סטודענטען, האט נאך די פאליציי פערהאלטען 3 יונגעלייט, צווישען וועלכע ס'געפינט זיך אויך א פערסיער.

יודישע עקסצעסען ווערען פארגעשטעלט אלס א גרויסער פאגראם אויף יודען אין לעמבערג; דערביי טרעטען ארויס די צייטונגען אין זעהר שארפע אויסדריקען געגען פוילען און זאגען: „אז די אונטערדריקונג פון דער ווייס-רוסישער, אוקראינישער און יודישער מינדערהייט האט שוין געגעבען טרויעריגע רעזולטאטען און עהרענבטען איז שוין פארגעקומען א יודישער פאגראם".

בערלין, 5. (ספעציעל). פיל דייטשע צייטונגען דערהויפט, די פויליש-פיינדליכע „האבען פערעפענטליכט גרויסע איבערטריבענע בעריכטען וועגען „שווערע עקסצעסען וועלכע זענען פערוואנדעלט געווארען אין א פאגראם". דערביי ווערט אנגעגעבען א טענדענציעז-גרויסע צאהל פערוואונדעטע.

די אויפרעגונג אין די רעגירונגס-קרייזען

אין א געשפרעך מיט איינינע פיהרער פון אייננעל-קלוב אין סיים האבען די לעצטע ערקלערט אז אין די רעגירונגס-קרייזען הערשט א געוואלדיגע אויפרעגונג געגען די ענדעקישע פראוואקאציעס אין לעמבערג. מען איז זיכער, אז די געשעהענישען אין לעמבערג זענען ספעציעל פראוואצירט געווארען, כדי צו שארען דעם אנזעהן פון דער איצטיגער רעגירונג אין פעלקער-בונד-ליגע, בעת דער איצטיגער סעסיע פון פעלקער-בונד-ראט אין מאדריד. די דאזיגע פראוואקאציע איז נאך בעזונדערס געפעהרליך דערמיט, וואס אויפ'ן סדר-היום פון דער פעלקער-בונד-ליגע אין מאדריד געפינט זיך גראד דער ראפארט פון די „דריי" וועגען די מינדערהייטס-פראגען. עס איז קיין שום ספק נישט אז ביים בעטראכטען די פראגע וועגען די מינדערהייטען וועט דייטשלאנד אויסנוצען די לעמבערגער געשעהענישען געגען פוילען.

פון אינערן-מיניסטעריום האט מען אונז ערקלערט, אז געגען די כוליגאנישע סטודענטען וועלען אנגעווענדעט ווערען די הארבסטע שטראפען.

אין די היגע פאליטישע קרייזען האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז מיניסטער סקלארקאווסקי וועט ארויספאהרען ספעציעל קיין לעמבערג וועגען דער האלטונג פון דער מאכט ביים אנהויב פון די געשעהענישען. ווי מען גיט איבער פון דיזעלבע קרייזען זאלען דער וויצע-וואיעוואדע פילעצקי און דער קאמיסאר קלאץ בעזייטיגט ווערען פון זייער אמט, דערפאר, וואס זיי האבען גלייך פון אנהויב זיך נישט בעמיהט צו ודערשטיקען די אונרוהען.

ענדעקישע סטודענטען-דעמאנסטראציעס אין ווארשא

ווארשא 5. (טעלעפאניש).

די ארגאנען פון דער עפענטליכער זיכערהייטס מאכט האבען נעכטען בעקומען ידיעות אז די ענדעקישע סטודענטע פון די ווארשאווער הויכשולען גרייטען זיך אויף היינט צו מאכען נאכדעם דעמאנסטראציעס, כדי אויף אזא אופן אויסצודריקען זייער סאלידאריטעט מיט זייערע ענדעקישע קאלעגען פון לעמבערג, וועלכע זיצען אין דער דארטיגער תפיסה.

היינט אינדערפריה איז אין דער היגער פאליציי ערקלערט געווארען „אסטרע פאגאטאוויע".

נאך דעם נעכטיגען נישט-געלונגענעם דעמאנסטראציע-פרובו פון די ענדעקישע סטודענטען האט די פאליציי בעקומען ידיעות, אז אויך היינט זאלען זיך די ענדעקישע סטודענטען גרייטען צו דעמאנסטראציעס. די פאליציי האט צוליב דעם שטארק בעוואכט דעם צוגאנג צום יודישען אקאדעמישען הויז אויף פראגע, ווי אויך פאר דער סטודענטען-היים אויף ניי-וועלט 21.

די דירעקציע פון די אקאדעמישע היימען האט בעקומען א מעלדונג פון דער פאליציי צו מעלדען וועגען יעדען פרוב פון ארויסרופען אונרוהען.

ווארשא 5. (טעלעפאניש).

די ענדעקישע סטודענטען האבען נעכטען פונאנדערגעווארפען אויפרופען, אין וועלכע זיי פאדערען צו פערשטרייקען אין אלע הויכשולען.

ס'איז ערקלערט געווארען „אסטרע פאגאטאוויע" אין אלע אוניווערזיטעטען ווי ווארשא, לעמבערג, קראקא, ווילנא און פויזען.

ווארשא 5. (טעלעפאניש).

אויב דער שטרייק פון די סטודענטען זאל נאך דויערען האט די רעגירונג בדעה צו שליסען דעם אוניווערזיטעט און פאליטעכניקום אויף 2 חדשים.

אויסלאנד וועגען די געשעהענישען אין לעמבערג

מאסקווע, 5 (ספ.) די היינטיגע סאוויעטישע פרעסע ברענגט איבערגעטריבענע ידיעות וועגען די געשעהענישען אין לעמבערג. די דאזיגע אנטי

בריף פון מארשאל פילסודסקי

צום מלוכה-טריבונאל וועגען ענין טשעכאוויטש

ווארשא, 5 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). מארשאל פילסודסקי האט ארויסגעשיקט א בריף צום מלוכה-טריבונאל, וועגען ענין טשעכאוויטש. אינ'ם בריף שרייבט דער מארשאלעק, אז ער האלט זיך פולקאם פעראנטווארטליך פאר טשעכאוויטשען און זיין רעגירונג. הגם צווישען מארשאל און פון פינאנץ-מיניסטער טשעכאוויטש זענען געווען מיינונגס-פערשידענהייטען אין פערש. ענינים, האלט דאך דער מארשאל, אז ער מוז פעסטשטעלען די פולע ריינקייט פונ'ם מיניסטער און נעהמען די אחריות פאר זיין האנדלונג. דער צוגאב-בודזשעט איז נישט אריינגעטראגען געווארען אין סיים, ווייל ס'וואלט פערנומען פיל צייט די בעהאנדלונג און די איגוועסטיציע-קרעדיטען זענען געווען דרינגענד נויטיג און האבען געמוזט שנעל ערלעדיגט ווערען.

ס'איז א נארישער איינפאל פון די צייטונגען, אז די רעגירונג האט געוואלט בעהאלטען די בודזשעט-איבערשרייטונגען, זי האט געהאט בדעה אלס צו פערעפענטליכען.

אמת איז, אז די מיניסטארען בארטעל און טשעכאוויטש האבען געפאדערט, אז די בודזשעט-איבערשרייטונגען זאלען אריינגעטראגען ווערען אין סיים, נאר דער מארשאל פילסודסקי האט דעם ענין אפגעשלעפט ביז די סיים-סעסיע איז געשלאסען געווארען. בנלל האט דער מארשאל אזוי איינגעארדענט, אז די מיניסטארען זאלען זיך נישט קענען פערשטענדיגען מיטן סיים אהן זיין וויסען, וואס שייך די 8 מיליאן זלאטיס פאר'ן דיספאזיציע-פאנד, האט דער מארשאל בעאויפטראגט דעם פינאנץ-מיניסטער אויסצוצאהלען 5 מיליאן זל. אין בריף פעהלען נישט קיין שארפע אויסדרוקען ווי „נארישער סיים, נארישע מעטאדען". א. צ. וו.

ווארשא, 5 (טעלעפאניש) אין דער אויספארשונג געגען געוו. מיניסטער טשעכאוויטש איז דערווייל פארגעקומען אן איבעררייס, ווייל דער ריכטער זאלעסקי, וואס פיהרט די אויספארשונג איז קראנק געווארען. דער ריכטער זאלעסקי האט אויך אפגעווארפען די פאדערונג פון די בעשולדיגער ארויסצורופען אלס עדות די מיניסטארען סקלאדקאווסקי און קויאטקאווסקי.

ערב מלחמה-אפעראציעס צווישען רוסלאנד און כינא

לאנדאן, 5 יוני (ספ. טעל.) די שפאנונג צווישען די סאוויעטען און כינא האט דערגרייכט צו אזא שטופע, אז היינט-מארגען איז צו ערווארטען א פארמעלען מלחמה-אויסברוך.

די סאוויעטיש מאנדזשורישע גרעניץ איז בעזעצט אין דער גאנצער לענג מיט פיל מיליטער, וואס לאזט נישט די כינעזער פון רוסלאנד צו ענטלויפען קיין כינא.

פון כארבין טיילט מען מיט, אז צווישען די פערנומענע פאפירען אין סאוויעטישען קאנסולאט געפינט זיך א דאקומענט, פון וועלכען ס'איז צו זעהן, אז די סאוויעטען האבען בעשטימט פאר'ן גענ. פאנג 20 מיליאן רובל, כדי ער זאל מאכען אן אויפשטאנד געגען דער איצטיגער כינעזישער רעגירונג; דערביי האט איהם געזאלט מיטהעלפען אין א נויטיגען מאמענט אויך דאס סאוויעטישע מיליטער, וואס איז קאנצענטרירט אויף דער מאנדזשורישער גרענעץ.

שרפה אויף א יאפאנישער שיף

לאנדאן ,5. (אטע), אויף דעם יאפאנישען דאמפער „וואורא-מארו" וועלכער נעפינט זיך נישט ווייט פון קאמטשאטקא איז אויסגעבראכען א שרפה די שיף איז פולשטענדיג פערניכטעט געווארען, מען האט מורא, אז די גאנצע בעזאצונג און די פאסאזשירען זענען אומגעקומען.

נענויע פרטים פערלען נאך.

מוראַדיגער וואולקאַן-אויסברוך מאַכט אַן אומגעהויערע שאָדענס

רוים, 5. (פּטע) דער וואולקאַן וועזוף האָט אויסגעבראָכן אויף זעהר אַ דראָהענדען אופן. די מאַכט האָט פאַראָרדענט, אַז די באַפעלקערונג פון אַסינאַ און קאַמפּיבעלאַ זאָלען פאַרלאָזען זייערע וואוינונגען. די מיליטערישע מאַכט פיהרט די רעטונגס אַקציע. די פייער-לאַווע, וואָס איז נעכטען געגאַנגען מיט אַ שנעלקייט פון 2 מעטער אַ מינוט געהט איצט מיט אַ שנעלקייט פון 10 מעטער אַ מינוט. נעכטען איז די לאַווע געגאַנגען מיט אַ שטראָם פון 20 מעטער ברייט, היינט האָט דער שטראָם שוין 70 מעטער ברייט.

רוים, 5. (ספּ. טעל.) די פייער-לאַווע האָט אויסגעפיהלט דעם „טייפעלס-טאָל" און האָט זיך געטיילט אויף 2 טיילען. איין טייל געהט אין דער ריכטונג קיין טערזיגנאַ, דער צווייטער קיין קאַפּאַסטשוי.

נעאַפּאָל, 5. (ספּ, טעל.) די קראַפט פון וועזוף-אויסברוך פערשטאַרקט זיך. אין פערלויף פון די לעצטע 48 שעה האָט דער וואולקאַן אַרויסגעוואָרפען 8 מיליאָן קוביק-מעטער לאַווע און פערניכטעט אַלץ אויפ'ן וועג.

וואַהל-קאַמף צום ציוניסטישן-קאָנגרעס אין די פעראייניגטע שטאַטען

ניו-יאָרק, (י. ט. א.) דער וואַהל-קאַמף צווישען די פערשידענע ריכטונגען און פראַקציעס אין ציוניסטישען לאַגער פאַר'ן 16-טען ציוניסטישען קאָנגרעס ווערט אַלס העפטיגער. צום ערשטען מאָל זייט יאָהרען וועלען די דעלעגאַטען צום קאָנגרעס געוועהלט ווערען דירעקט דורך די שקל-צאָהלער און וועלען נישט נאָמינירט ווערען דורך דער אַדמיניסטראַציע, ווי דאָס איז לעצטענס פאָרגעקומען. עס קעמפען צווישען זיך 6 קאַנדידאַטען-ליסטעס: די ליסטע פון דער איצטיגער לייטונג, „מזרחי", „התאחדות", „פועלי-ציון", רעוויזיאָניסטען און ציוניסטישע אָפּאָזיציע. אויף דער ליסטע פון דער איצטיגער ציוניסטישער לייטונג פיגורירען: לואי ליפּסקי, ד"ר מרדכי קאַפּלאַן, הרב זילווער, רעדאַקטאָר פישמאַן, ד"ר קאַרלניק און פרוי לינדהיים. בראש פון דער „מזרחי"-ליסטע פיגורירען: ה' נדליה בובליק, הרב גאָלד, ד"ר רעוועל, און אַנדערע. בראש פון דער „התאחדות"-ליסטע ד"ר ארלאָזאָראָוו און ד"ר מאַרטין בובער. דעם ערשטען אָרט אויף דער ליסטע פון „פועלי-ציון" פערנעמט בערל לאָקער. דער ליסטע-פיהרער פון די רעוויזיאָניסטען איז זשאַבאָטינסקי. די ליסטע פון דער אָפּאָזיציע וועלכע טרעט אַרויס אונטער'ן נאָמען פון „הרצל-ציוניסטען", ענטהאַלט 25 קאַנדידאַטען מיט'ן ריכטער יוליאַן מעק, יעקב דע-האַז, פרידענוואַלד און אַנדערע בראש.

די אָפּאָזיציאָנעלע גרופּע האָט פערעפענטליכט איהר וואַהל-פּראָגראַם, וואָס ענטהאַלט אין ערשטען פונקט אַ פאָדערונג פון אַ יודישער קאָלאָניזאַציאָנס-פּאָליטיק, וואָס שטרעבט צו אַ יודישער מעהרהייט אין ארץ-ישראל, און איז געגען דעם בעגרענצען זיך צו אַ יודישען קולטור-צענטער אין ארץ-ישראל.

ווייטער ווערט אין דעם וואַהל-פּראָגראַם געפאָדערט, דאָס די פערברייטערטע „יודישע אַגענץ" זאָל געשאַפען ווערען אויף אַ בעשטימטען צייט-פעריאָד פון 3 ביז 5 יאָהר, דערביי דאַרף געזיכערט ווערען די אונבעריהרליכקייט פון מאַנדאַט. חוץ דעם ווערען אַרויסגערוקט אַ רייהע אָרגאַניזאַציאָנעלע פּאָסטולאַטען, ווי די אָפּשאַפונג פון די עקס-אָפיציאָ-דעלעגאַטען א.א.וו.

ערקלערונג פון יצחק גרינבוים אויף דער זיצונג פון אקציאָנס-קאָמיטעט

בערלין. (יט"א) נאָכ'ן אָנעהמען דורכ'ן פּלענום פון א. ק. די רעזאָלוציע, וואָס שטעלט פעסט, אַז דער אַגענץ-אָפּמאַך בעריקזיכטיגט די וועזענטליכע פאָדערונגען פון די ציונ.-קאָנגרעסען און א. ק. סעסיעס, האָט גענומען אַ וואָרט רעפּ. גרינבוים, וועלכער האָט אָבגעגעבען פאָלגענדע פּרינציפּיעלע ערקלערונג:

די בעשלוסע פון א. ק. זענען אונלעגאַל, ווייל זיי שטעהען אין סתירה מיט די בעשלוסען פון קאָנגרעס און פריהערדיגע סעסיעס פון א. ק. דער קאָנגרעס האָט נאָך די עקזעקוטיווע נישט דאָס רעכט צו האַנדלען אין הסכּם מיט די דאָזיגע בעשלוסען, ווייל זיי געהען אַריין אין קראַפט ערשט נאָכדעם, ווי זיי ווערען ראַטיפיצירט דורך דעם קאָנגרעס.

געגען דער דאָזיגער ערקלערונג פון רעפּ. גרינבוים טרעטען אַרויס מעהרערע רעדנער.

פאַר'ן שלוס פון דער זיצונג האָט גענומען אַ וואָרט דר. בערטאָלד פייוועל, וואָס האָט אין נאָמען פון דער עקזעקוטיווע אויסגעדריקט אַ דאַנק דעם א. ק. פאַר דער דורכגעפיהרטער אַרבייט.

אין זיין שלוס-וואָרט האָט לעאָ מאָצקין אויסגעדריקט די האָפנונג, אַז די איצטיגע בעשלוסען פון א. ק. וועלען ברענגען אַ נייע פילפערשפּרעכענדע עפּאָכע אין דער טעטיגקייט פון דער ציונ. אָרגאַניזאַציע און אין דעם ארץ-ישראל אויפבוי-ווערק.

וואַהל-רעכט אין די יודישע קהלות פאָדערט דער אַלוועלטליכער פרויען-קאָנגרעס

האַמבורג, 5. (יט"א טעלעגראַפיש) אין'ם מיטעל-פּונקט פון די נעכטיגע דעבאַטען איז געשטאַנען די פראַגע פון פרויען-וואַהל רעכט אין די יודישע קהלות. אַ רייהע רעדנערינס האָט געפאָדערט אַקטיווע און פּאַסיווע וואַהל רעכט. געגען דער פאָדערונג איז אַרויסגעטראָטען ראַבינער ד"ר קאַרלעבאַך, ער האָט געבראַכט אַ סך רעליגיעזע און היסטאָרישע אַרגומענטען געגען דער בעטייליגונג פון דער פרוי אין קהלה-לעבען און זיי אָפּגעשיקט זיך צו בעשעפטיגען מיט אַנדערע מעהר פּאַסיגע פאַר זייענינים, וויי רעדע איז פיל מאָל איבערגעריסען געוואָרען מיט פּראָטעסט אויסגעשרייען פון די דעלעגאַטינס.

פר. פּאָלאַק פון אַמעריקאַ האָט געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען פאַך אויסבילדונג פאַר יודישע פרויען.

אויף דער נאָכמיטאָג זיצונג האָבען פרוי וויזענבערג און פר. פרענקעל געהאַלטען רעפעראַטען וועגען דער בעטייליגונג פון דער פרוי אין דער אינטערנאַציאָנאַלער פּאָליטיק וועגען מיטווירקען צו דער טעטיגקייט פון פעלקער-בונד, פון אינטערנאַציאָנאַלען פערבאַנד פון מינדערהייטס-שוץ, פרויען-שוץ א. אַ. וו.

געשטאָרבען דער סאָציאַליסטישער טוער ד"ר מינץ

ניו-יאָרק, 5. (יט"א טעלעגראַפיש) אין עלטער פון 69 יאָהר איז דאָ געשטאָרבען דער יודישער סאָציאַליסטישער טוער און זשורנאַליסט ד"ר מינץ פּסייראָנים (דר. כספי) ד"ר מינץ איז געבוירען געוואָרען אין ווילנע, אין די 90 יאָהרען האָט ער עמיגרירט קיין אַמעריקע און דאָרט פון 1894 ביז 1897 רעדאַגירט דעם זשורנאַל „צוקונפט", וואו ער איז פערבליבען אַ מיטאַרבייטער ביז צום לעצטען טאָג.

די פעלקער דאַרפען לופט, ליכט און גוטען ווילען

זאָגט דער קומענדיגער ענגלישער פּרעמיער מאַקדאָנאַלד

פּאַריז, 5. (אַטע) אין אַ געשפּרעך מיט'ן פאָרשטעהער פון „פּטי פּאַריזיען" האָט מאַקדאָנאַלד אַרומגערעדט דעם רעגירונגס-פּראָגראַם פון דער אַרבייטער-פּאַרטיי.

מאַקדאָנאַלד האָט ערקלערט, אַז די פּאַרטיי וועט פיהרען אַ פּאָליטיק פון ענטוואָפנונג און שלום. די פּאַרטיי וועט שטרעבען אָפּצושאַפען יעדע אַרט פון ריוואַליזאַציע, געהיימע דיפּלאָמאַטיע און טראַקטאַטען, וואָס זענען געווענדעט געגען דריטע מלוכות. דאָס אַלץ מוז פערשוואונדען ווערען. די פעלקער דאַרפען לופט, ליכט און גוטען ווילען.

דער אינטערעס אין ארץ-ישראל פאַר די ענגלישע פּאַרלאַמענט-וואַהלען

ירושלים, (י. ט. א.) די יודישע בעפעלקערונג אין ארץ-ישראל האָט פערפאָלגט מיט אויסערגעוועהנליכען אינטערעס די בריטישע פּאַרלאַמענט-וואַהלען.

די ארץ-ישראל-אַרבייטערשאַפט האָט אויפגענומען מיט גרויס צופרידענהייט דעם פאַקט, וואָס די לייבור-פּאַרטיי קומט איצט צו דער רעגירונגס-מאַכט אין גרויס-בריטאַניען.

דער 15-טער יוד אין ענגלישען פּאַרלאַמענט

לאָנדאָן. (י.ט.אַ.) פון די ענטגילטיגע וואַהל-רעזולטאַטען, וואָס זענען איצט פערעפענטליכט געוואָרען איז צו זעהען, דאָס עס איז געוועהלט געוואָרען אין ענגלישען פּאַרלאַמענט נאָך איין יוד, אַלס קאַנדידאַט פון דער לייבור-פּאַרטיי. דער 15-טער יודישער דעפּוטאַט איז געוועהלט געוואָרען דער פערטיידיגער אין בעקאַנטען פּראָצעס פון אָסקאַר סלייטער ה' מיכאל מאַרקוס פון עדינבורג.

אַ דענקמאַל פאַר די געפאַלענע יודישע זעלנער אין פראַנקרייך

פּאַריז, (י.ט.א.) דער פערבאַנד פון געוו. יודישע מלחמה-בעטייליגטע אין פראַנקרייך האָט, ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, בעשלאָסען אויפצושטעלען אַ דענקמאָל פאַר די יודישע זעלנער, וואָס זענען געפאַלען אין דער וועלט-מלחמה, אויף די פראַנצויזישע שלאַכט-פעלדער.

אַלס סעקרעטאַר פון דענקמאָל-קאָמיטעט איז בעשטימט געוואָרען דער בעקאַנטער ציוניסטישער פּובליציסט ה' קדמי-קאָהען. דער לעצטער פיהרט איצט אָן אַברייטע אַנקעטע אין די פראַנצויזישע פּאַרלאַמענטאַרישע קרייזען וועגען דעם דענקמאָל-פּראָיעקט.

דער געוו. פראַנצויזישער בילדונגס מיניסטער סענאַטאָר דע-מאָנזי האָט אין אַ עפענטליכען אַרויסטריט זיך אויסגעדריקט, אַז דער דענקמאָל דאַרף זיין דאָס ווערק פון אַ יודישען קינסטלער און דאַרף געשטעלט ווערען אין איינעם פון די פּאַריזער קוואַרטאַלען, וואו די יודען לעבען אין איבערוויגענדער מעהרהייט.

פּוילען, אונגאַרן, יוגאָסלאַוויען האָבען פערענדיגט די אונטערהאַנדלונגען וועגען באַהן-טאַריף

קראָקאָ, 5. (טעלעפאָניש) דאָ האָבען זיך פערענדיגט די אונטערהאַנדלונגען צווישען פּוילען, אונגאַרן און יוגאָסלאַוויען וועגען באַהן-טאַריפען פאַר פּאַסאַזשירען און משאות. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען איינצופיהרען דירעקטע באַהן-בילעטען פון לעמבערג ביז יוגאָסלאַוויען.

בלוטיגער אַנפאַל אויפ'ן פּאָליטישען באַדען

לובלין, 5 (טעלעפאָניש). אין שטעטעל אָפּאָלע, פּולאַווער פּאָוויאַט האָט אַ געוויסער לייב שניידער געשאָסען אויף לייזער מאַנדעלבוים און איהם שווער פערוואונדעט אין פּנים, ווי מ'שמועסט האָט דער אַנפאַל געזאָלט פאָרקומען אויפ'ן פּאָליטישען באָדען.

אַ מאָנומענטאַלע סינאַגאָגע אין בערלין

בערלין. (יט"א) דער גרויסער סינאַגאָגע-בנין אויף דער פּרינצרעגענטען-שטראַסע אין ווילמערסדאָרף, אַ פאָרשטאָט פון בערלין, ווערט שנעל פערענדיגט. דער ריזיגער סינאַגאָגע-בנין וועט אַרומנעמען 2300 מתפללים און וועט אַזוי אַרום געהערען צו די גרויסע סינאַגאָגען אין אייראָפּאַ.

פּוילישע-פּאַרטייען ערב אַ פעראייניגונג

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש) פרייטאָג דאַרף פאָרקומען די פערזאַמלונג פון די פאָרשטעהער פון דריי פּוילישע-נאַציאָנאַלע גרופּירונגען: פון „פּיאַסט" „וויזוואָלעניע" און „פּויערים פּאַרטיי" אויף דער פערזאַמלונג דאַרף בעהאַנדעלט ווערען די פראַגע וועגען פעראייניגונג פון די דריי פּאַרטייען.

מערקווירדיגער פאַרפאַל מיט אַן אויטאָבוס

זאַקאָפּאַנע, 5. (טעלעפאָניש) אויפ'ן וועג פון זאַקאָפּאַנע קיין מאָרסקיע אָקאָ האָט זיך אַן אויטאָבוס צוזאַמענגעשטויסען מיט אַן אויטאָ. דער אויטאָבוס איז אומגעפאַלען אויף דער בעטאָן וואַנט פון שאָסיי און איז געבליבען הענגען אין דער לופט 10 מעטער איבער'ן אָפּגרונד.

די פּאַנטאָטיווע וועלכע איז אָנגעקומען פון זאַקאָפּאַנע האָט דעם אויטאָבוס צוגעבונדען מיט שטריק צו די בעטאָן-סלופּעס און נאָכדעם אַרויסגעצויגען אַלע פּאַסאַזשירען וועלכע זענען העכער אַ שעה צייט געזעסען אומבעוועגליך, כדי דער אויטאָבוס זאָל זיך נישט אָברייסען. קיינער פון די פּאַסאַזשירען האָט נישט געליטען.

מלוכה-הכנסות אין אַפּריל מיט 6 מיליאָן זל. גרעסער ווי די הוצאות

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש) די מלוכה-הכנסות אין אַפּריל האָבען בעטראָפען 2509 מיליאָן זל. די הוצאות — 245,3 מיליאָן זל.

פערפלייצונגען, האַגלען און וואָלקען-ברוכען אין גאַליציען

וואָס עס האָט איבערגעלאָזט דער פראָסט מיט'ן שניי פערניכטעט דער רעגען מיט'ן האַגעל — גאַנצע מקומות פערגאָסען — דריי פרויען פערוואונדעט

פון לעמבערג שרייבט מען: אין פּאָוויאַט ראַוואַ-רוסקאַ איז געפאַלען אַ האַגעל, וועלכער האָט פערניכטעט אויף דעם שטח פון 250 העקטאַר ווינטער-זריעות אויף דער טעריטאָריע פון דער געמיינדע סענקאָוויצע, דאַנעבען האָט דער האַגעל אויף דער טעריטאָריע פון דער געמיינדע האָטשע פערניכטעט די זריעות ביז 40 פּראָצענט אויף דעם שטח פון 4 קילאָמעטער.

אין דער געמיינדע גראָכאָווצע פּאָוויאַט פּשעמישל איז פאָרגעקומען אַ וואָלקען-ברוך צוליב וואָס אַ מבול וואַסער פון די בערג האָט פערגאָסען אַרום 40 הייזער און סיקוליצע, אַ הערבייאיגער געמיינדע. אין אַ גרעסערער מאָס זענען בעשעדיגט געוואָרען אַרום 6 הייזער.

אויך אין די געמיינדען לאָזינאַ, דאָבראַ שלאַכעצקאַ און דאָבראַ ראָסטיקאַלנאַ, פּאָוויאַט סאַנאָק איז פאָרגעקומען אַ וואָלקען-בראָך מיט האַגעל. די פעלד-תבואות זענען כמעט גענצליך פערניכטעט. דער האַגעל אין דער פאָרם פון איי-גרוערס איז געפאַלען אַרום 30 מינוט און האָט גענצליך בערעקט די פעלדער. אין מאַנכע ערטער איז דאָס וואַסער מיט די פענסטער אַריין אין די שטובען און מאַנכע שטובען זענען שטאַרק בעשעדיגט געוואָרען. אויף די בעשעדיגטע פעלדער האָט דאָס אַרויסגעקנעטאָגען אַ שיכט פּרוכטבאַרע ערד. דער גרויסער שאָדען איז נאָך נישט אָבגעשאַצט געוואָרען.

אין בושאַוואָער פּאָוויאַט איז ענטשטאַנען אַ שרעקליכער שטורם. עס האָט מוראַ'דיג געדונערט און דאַן איז געקומען אַ וואָלקען-בראָך. עס האָבען אויסגעגאָסען די טייכען סטאַבניצאַ און ראָקעלניאַ. דאָס וואַסער האָט פערגאָסען דאָס שטעטעל יאַבניצאַ, בושאָוו, ס. אַראַוויעש, הומניסקאַ-פּושיסיעטניצאַ, רידניאַ, אַבלאָנקאַ און ווירדניאַ. אַ דונער האָט אַריינגעשלאָגען אין קלויסטער אין הומניסקאַ. דערביי זענען דריי פרויען פערוואונדעט געוואָרען, פון זיי איינע שווער. די שאָדענס זענען לעת עתה נישט פעסטגעשטעלט.

„נייער פאָלקסבלאַט״

6 יוני 1929

יודן און... ענדעקעס זענען שולדיג

אַרום שוידערליכען מאַנטאָג אין לעמבערג

הכלל, ס׳איז קלאָהר, וואָס קלאָהרער קען עס גאָר נישט זיין, אַז אין לעמבערג זענען פאָרגע־קומען די אַזוינערופענע „עקסצעסען אויף יודען״ מיט אַלע „געהעריגע״ אטריבוטען, ווי ברעכען, שטעכען, שמעטערען, דעמאָלירען, הרג׳ענען, שלאָ־גען א. ז. וו.

איהר פרעגט — אַ סיבה?

די סיבה זאָל געוועזען זיין, וואָס בעת אַ רע־ליגיעזער פראָצעסיע האָבן זיך איינגע יודישע שול־קינדער דערלויבט צו שטיפען, און צו חוזק׳ן.

דער „יאָהר־עדות״, די אָפיציעלע „פּאַט״־אַגענטור, דערצעהלט אפילו וועגען ברעקלעך ברויט, וואָס זענען געוואָרפען געוואָרען אין דער פראָצעסיע, וועגע אויסגעשרייען, פייפערייען וכדומה.

איז אָבער די מעשה ווידער די, וואָס דער קשיאָנדז, וועלכער האָט געפיהרט די פראָצעסיע, ווייסט פון גאָרנישט צו זאָגען.

דער פאַר ווייסט אָבער די רעכטע פרעסע אַז בסך הכל איז די גאַנצע מעשה געווען אַ יודישע פראָוואָקאַציע...

לויט דער ראָזיגער פרעסע קען מען לער־נען אַזאַ פשט:

יודען ווילען שרייען, ווילען מאַכען גוואַלדען אין דער וועלט, ובפרט האָבען זיי נאָר איין זינען צו שאָרען ברענגען דעם לאַנד, רייצען זיי אָן אויף זיך די צער־בעלי־חיים׳לעך, נעבעך, די אומ־שולדיגע פוילישע קאָרפּאָראַנטען, וועלכע האָבען נאָלדענע הערצער, און דימאַנטענע נשמות מיט גאַנ־צע קופּעס שטאָלץ און מענשען־ווירדע, און אָטאָ די גאָטס־לעמעלעך מאַכען בלויז אַן׳אָנשטעל, אַז זיי שלאָגען יודען, און יודען שוין —

זיי שרייען שוין!

דאָ איז אַ״אַ עולה געשעהען אין לעמבערג מיט דער יודישער פראָוואָקאַציע, און די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ״ קאָ [נ]גאָר צו זיך נישט קומען:

— ס׳טייטש? ס׳טייטש? „וועגען די זונטאָג׳־ריגע פראָוואָקאַציעס האָט קיין איין לעמבערגער צייטונג נישט געשריבען מאָנטאָג, זאַ חוץ דעם „לעמבערגער קוריער פּאָראַנני״...

פרעגט זיך אַ קשיא, ווער האָט יאָ געוואוסט וועגען דעם חוץ דער פינסטערער ענדעקישער מאַפיע און דער קאָרפּאָראַנטישער בוליגאַנעריע, וואָס האָט גענוצט און אויסגעטראַכט אַ תירוץ פאַר זייערע מאָנטאָג׳דיגע מעשים תעתועים?!

אַז בעת דער פראָצעסיע איז משמעות גאָר־נישט געווען —

אַז דער קשיאָנדז האָט גאָר קיין בייז מצד יו־דען נישט געזעהן —

אַז די לעמבערגער פוילישער פרעסע אויסער איין „פערבינדעטער״ צייטונג, האָט גאָרנישט גע־וואוסט צו דערצעהלען, און —

אַז, לויט דערזעלבער „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקא״ האָט דינסטאָג די לעמבערגער מאַכט פערהערט 38 אַרעסטירטע לעמעלעך און 31 פון ז ייפערהאַלטען צו דער דיספּאָזיציע פון דער פראָקוראַטור.

בחנם, בלויז פאַר תהלים־זאָגען גיט מען דאָך נישט איבער צו דער פראָקוראַטור.

און דאָס איז דאָך פאָרט אַ מעשה שהיה:

מ׳האָט דאָך פאָרט געשלאָגען, פּאָגראָמירט, חרוב געמאַכט דווקא יודישע שולען, דווקא יודישע רעדאַקציע, דווקא אויסגעהאַקט די שיבען אין אַ יודישען בית מדרש!

עס פעהלט נאָך איצטער אויס, אַז מ׳זאָל — לויט גאָנאָל׳ס רעצעפּט מיט דער זעלבסט־איינגע־העגדיגע אָפּגעשמיסענער אונטעראָפיצירשע — דער־ווייזען באותות ומופתים, אַז יודען האָבען זיך עס אַליין געטון.

והיא ראיה — אָט אָקומט טאַקע דער קראַקאָ־ווער „אילוסטר. קוריער צאָר.״, די אויפגעקומען און טער־לאַמטערן־שטעהערין, און דערצעהלט אַז —

„עס איז דאָ אַ חשד, אַז די אַוואַנטורעס (אַ גאָט, ווי מילד און פיין דער אויסדרוק איז!) האָבען נישט נאָר אַ רעליגיעזען כאַראַקטער, נאָר אַז אין די געשלעגען האָבען אויך אַנטייל־גענומען יודישע קאָמוניסטישע עלעמענטען, וועלכע נוצען אויס, כידוע, יעדער געלעגענהייט צו אַרויסרופען אומ־רוהען״.

ובכן איז דאָך קלאָר, אַז די יודען זענען שול־דיג אין דער גאַנצער לעמבערגער אַוואַנטורע, איז אָבער ווידער ד ימעשה: ס׳איז דאָ אַ סך יודען, וואָס לייענען דעם ראָזיגען „קוריערק״ און פאַר זיי דאַרף מען אויך יוצא זיין, אַז —

„פאַר דעם קאַפּריז פון דער צעיושעטער גרופּע יוגענד קאָנען מיר נישט — שרייבט דער „איל. קור. צאָר.״ — פעראַנטוואָרטליך מאַכען די גאַנצע יודישע געזעלשאַפט, אָבער מיר מוזען פעסטשטעלען, אַז צווישע [ד]ער יודישער יוגענד זענען זעהר שטאַרק איינגעוואָרצעלט די קאָמוניסטישע שטרעמונגען, און ווער ווייט, צי נישט דאָ בעדאַרף מען צו זוכען די ריכטיגע סיבות פון די לעצטע לעמבערגער גע־שעהענישען״.

דערפאַר אָבער גיט זיך דער וואַרשאָווער „גלאָס פראַוודי״ אָפּ אַ דין וחשבון אין דער לאַגע, און ווייסט צו דערקלערען, אַז דעם גאַנצען אומגליק מאַכט אָן די ענדעציע, וועלכע וויל פאַר יעדען פּרייז דיסקרעדי־טירען דאָס איצטיגע פוילען פאַר דער וועלט, כדי צו איבערנעהמען די מאַכט.

„די יודען האָבען אַ שטאַרקען טעות — שרייבט די ראָזיגע צייטונג — אויב ז יימיינען, אַז די לעמ־בערגער אַוואַנטורעס זענען געווענדעט נעגען זיי. עס הויבט זיך נישט אָן, די ענדעציע שטרעבט צו אַרויס־רופען אומרוהען אין לאַנד ,א .אַז. וו.

„דער פערלאַנג אַרויסצורופען אַרום פוילען אַן׳אַטמאָספער פון אומרוהיגקייט מיט אַלע איהרע קאָנסעקווענצען, סיי אויפ׳ [פּ]אָליטישען געביט, סיי אויפ׳ [פ]ינאַנציעלען — אָט א דאָס איז די סיבה פון די לעמבערגער געשעהענישען״.

דער סך הכל איז: מיר האָבען — מיר־נישט, דיר־נישט — אַריינגעכאַפּט אַ שפּאָגעל נייעם פּאָ־גראָמעל, און אונז וויל מען צווינגען, אַז מיר זאָלען זיך ריינוואַשען.

מ. ן.

דער וועלט-קאָנגרעס פון יודישע פרויען

די פראַגע וועגען חליצה און עגונות

האַמבורג. (יט״א) דער וועלט־קאָנגרעס פון די יודישע פרויען האָט געעפענט די פּרעזידענטין פרוי רבקה קאַהון. נאָך איהר קורצער עפענונגס־רעדע זענען געלעזען געוואָרען די בעגריסונגען.

אין נאָמען פון האַמבורגער סענאַט האָט דעם קאָנגרעס בעגריסט סענאַטאָר קאָהן, — דער האַמ־בורגער סענאַט, — ערקלערט סענ. קאָהן — בעגריסט דעם יודישען פרויען־קאָנגרעס. די יודישע אינטערנאַציאָנאַלע פרויען־טעטיגקייט אין פראַגען, וואָס זענען נוגע דער גאַנצער מענשהייט, וועט זיכער ביישטײַערן פאַר דעם בעשטערבטען פעלקער־צו אַ־מענשלוס. לסוף לאַדט ער איין די קאָנגרעס־אַנטייל־נעהמערינס אויף היינט נאָכמיטאָג אויף אַ ראַוט אין ראַטהויז אין נאָמען פון סענאַט.

אין נאָמען פון דער האַמבורגער קהלה האָט געהאַלטען אַ בעגריסונגס־רעדע דר. פרישמאַן, וועל־כער האָט אונטערשטראָכען, אַז די יודישע פרויען נעהמען איבער צ ורעפיהלען אַ גרויסע קולטור־מיסיע פאַר דעם רוהם פון יודישען נאָמען אין דער וועלט. אין נאָמען פון רייטשען פרויען־בונד, וואָס רעפּרעזענטירט מיליאָנען דייטשע פרויען, האָט דעם קאָנגרעס בעגריסט פרוי עמא ענדער. זי האָט אונ־טערשטראָכען, אַז די יודישע פרויען־אַרבייט איז אַ וויכטיגער בעשטאַנדטייל פון דער אַלגעמיינער פרויען־אַרבייט.

אין נאָמען פון דער רבנות־הכוללית פאַר שלעזוויג־האָלשטיין האָט דעם קאָנגרעס בעגריסט הרב דר. קאַרלעבאַך, וועלכער האָט זיין רעדע אָנגעהויבען מיט „שלום עליכם״ און אויסגעפיהרט, אַז די יודישע פרוי איז בערופען צו טראָגען די יו־דישע מאָראַל־לעהרע איבער דער גאַנצער וועלט.

פרוי ליווי הענדס האָט בעגריסט דעם קאָנגרעס אין נאָמען פון די יודישע פרויען אין ענגלאַנד. פרוי הענדס האָט בעריהרט די פראַגע, פון די יודישע חתונה־פאַרשריפטען און אויסגעפיהרט, אַז הגם די יודישע דינים וועגען חתונה און גט זענען שטאַטלי־ך אַנערקענט, דאָך איז די פרוי דורך זיי בע׳עולה׳ט. די פרוי אַפּעלירט דעריבער צו די רבנים, אַז זיי זאָלען עפּעס טון פאַר דער פערבעסערונג פון איהר לאַגע.

עס האָט גענומען אַ וואָרט פרוי רייכענשטיין (פוילען), וועלכע האָט אין איהר רעדע זיך אָפּגע־שטעלט אויף דעם געוואַלדיגען פאַרצוג, וואָס דער יודישער די [נ]גיט ער דעם מאַן איבער די פרוי. בלויז די פרוי פיהלט אויף זיך די לאַסט פון אַזאַ רע־ליגיעזע אינסטיטוציע, ווי חלוצה, זי האָט אויך צו־מייסטען צו ליידען אין א פאַל פון גט. בעזונדערס טרויעריג איז אָבער די לאַגע פון דער עגונה די ראָזיגע פראַגע איז צוליב די שוידערליכע מלחמה־פערהעלטעניסען געוואָרען אַ טראַגיש פערפלאָנטערט פּראָבלעם פאַר פיל הונדערטער אונגליקליכע יו־דישע פרויען, ספּעציעל אין די מזרח־לענדער. פרוי רייכענשטיין האָט לסוף געווענדעט דעם הילפרוף פון דער עגונה צו די רבנים, וואָס מוזען עפּעס טון, כדי צו לינדערן איהר טרויעריגען גורל.

פרוי סידי וראָנסקי (דייטשלאַנד) האָט רע־פערירט וועגען דער ריכטליניען פון די יודישע ערציהונגס־פראַגען, די רעפערענטין רעדט אויך וועגען די שווערע לעבענס־בעדינגונגען פון דער יודישער יוגענד, וועלכע האָבען פּעראורזאַכט ■ קליינע צאָהל הייראַטען און אויך גורם געווען צו אַ בעדייטענדער פערקלענערונג פון געבורטס־פּראָ־צענט. זי רופט דעריבער אָנצונעהמען מיטלען, וואָס זאָלען פערבעסערען די לאַגע און לעבענס־בעדינגונגען פון דער יודישער יוגענט.

לסוף איז פאָרגעלעזען געוואָרען אַ בעגרי־סונגס־דעפּעשע פון פאָרזיצער פון יודיש אַמערי־קאַנישען קאָמיטעט לואי מאַרשאַל. ה׳ מאַרשאַל דריקט אויס די האָפנונג, אַז די יודישע פרויען וועלען זיך בעטייליגען אין דער אַרבייט פון דער „יודישער אַגענץ״.

דער חזנים-יאַריד אין לעטלאַנד

(א בריף פון ריגע)

שוין העכער אַ יאָהר, ווי די גרויסע ריגער כאָר־שוהל, וואו ס׳האָט פופצין יאָהר אָהן הפסקות געדאַוונט דער בעריהמטער חזן ר׳ ברוך־ל״ב ראָזאָווסקי ע״ה, איז געבליבען אָהן אַ חזן. אַן׳ערך 6 יאָהר האָט פאַר׳ן עמוד אין דער כאָר־שול געדאַ־וונט דער כאַרקאָווער חזן שלמה ראַבעק. דאָס איז געווען אַ חזן ווייט, גאָר ווייט פון ראָזאָווסקים קולטור, אַ חזן, וועלכער האָט זיך בעליבט געמאַכט ביים המון־עם דורך חזנ׳ישע דרייערלעך און קונץ־שטיק. ראַבעק איז נישט געווען דער פּאַסינגער ממלא מקום פון ראָזאָווסקי׳ן און פאַראַיאָהרען האָט ער פערלאָזען ריגע און אָפּגעפאָהרען אין היינטיגען חזנ׳ישען צענטער — מעבר לים. די גבאים פון דער גרויסער כאָר־שוהל האָבען אָנגעהויבען דרוי־קען מודעה׳ת אין יודישע צייטונגען פון דער גאָר־ער וועלט, אַז דער חזנים־פּאָסטען נפון ראָזאָווסקי׳ס שוהל איז וואַקאַנט און עס האָבען זיך אָנגעהויבען מעלדען אַ רייה חזנים פון אַלע עקען און קאַנטען, וועלכע האָבען אויסגעדריקט זייער גרייטקייט און צופרידענקייט צו פערנעהמען די ראָזיגע בכבוד׳ינע שטעלע.

ראשיה האָט אין ריגע געדאַוונט און קאָנ־צערטירט דער לענינגראַדער אויבער־קאַנטאָר פּינע פינטשיק. דאָס איז אַ חזן — אַ וואונדער. אַ יונגער־מאַנטשיק פון אַ יאָהר 25, וועט איהר קיינמאָל אויף איהם נישט גלייבען, אַז אָט דער בילד־שעהנער שוואַרצער יונ׳אַטש איז אַ חזן. אַלץ אין דער וועלט וועט איהר אויף איהם זאָגען: אַ זינגער פון מיליאָנער אָפּערע, אַ שוואַרץ־קינסטלער, אַ קונסט־מאָלער פון אינדיען — בשום אופן וועט איהר איהם נישט אָננעהמען אויף זיין אויסזעהן פאַר אַ שליח־ציבור. שטעלט זיך אַ״אַ פינטשיק ביים עמוד, האָט ער ראשיה כל גענומען דעם עולם, און, דער עיקר, די „עזרת־נשים״, מיט כשופ׳דיגער שעהנקייט. עפענט ער דעם מויל — האָט ער פערכשופט אַלע מתפללים, וועלכע געפינען זיך אינגאַנצען אין זיין רשות, פינטשיק בעזיצט אַ טענאָר־שטימע פון נישט קיין גרויסע [ו]פערנעם; זי איז אָבער אַזוי ווייך, זאַפטיג, ביגעוודיג, אַז זעל־טען אַ חזן זאָל קענען זיך פערמעסטען מיט איהם.

פינטשיק איז געוואָרען אַ פּסיכאָז ביים עולם און נאָך היינט צו טאָג דערמאָהנט איהם דער עולם מיט גרויס בענקשאַפט. דער יונגער בחור׳עץ וואָלט זיכער געווען אַן׳ערנסטער קאַנדידאַט פאַר דער ריגער כאָר־שוהל. איז ער אָבער געקומען קיין ריגע לכתחילה אויף צו פאָהרען קיין אַמעריקאַ, וואוהין ער איז אַנגאַזשירט געוואָרען אויף אַ גרויסען האָנאָראַר.

דער צווייטער, וואָס האָט געהאַט אַ גאַנץ שיינעם ערפאָלג אין ריגע איז געווען דער אויבער־קאַנטאָר פון האַנאָווער אַלטער, דעם ריגער עולם האָט אַלטער גענומען דערמיט, וואָס ער דאַוונט קלאַסיש, לאָזט זיך נישט אַראָפּ צום עולם און דאָס אימפּאָנירט די ריגער פּני, וועלכע האָבען זיך דער־צויגען אויף ראָזאָווסקים חזנישער קולטור. אַלטער האָט אָבער געבעטען אַזאַ [מ]קח, 400 דאָלאַר אַ חודש, אַז די פערהאַנדלונגען מיט איהם זענען אָפּגעפאַלען.

דער דריטער חזן, וועם האָט גאַסטראָלירט אין ריגע, איז דער יונגער אויבער־קאַנטאָר פון דער טלאָמאַצקער שול אין וואַרשא — משה קו־סעוויצקי.

קוסעוויצקי איז אַ חזן, וואָס פערמאָגט אַלע מעלות. קאַרוזא האָט אַמאָל נע׳אָגט: אַ זינגער דאַרף פערמאָגען דריי מעלות: שטים, שטים און שטים, פערמאָגט טאַקע קוסעוויצקי די אַלע דריי מעלות, דערצו נאָך — אַ זעלטענער בעל־נגינה, אַ זעלטענע קאָלאָראַטור, האַרציגקייט, מתיקות און אַן׳עכט יודישער שטייגער דאַוונען. וואָלט די כאָר־שול גרייליך געהאַט חשק זיך מתחתן צו זיין [ו]מיט׳ן יונגען וואַרשאָווער קאַנטאָר. איז אָבער אַ צרה, וואָס יענער האָט אויך אַ דעה, פאַרוואָס זאָל איהם לוינען צו בייטען די טלאָמאַצקער כאָר־שול פון דער גרעסטער יודישער קהלה אין אייראָפּע אויף ריגע?

ס׳האָבען זיך נאָכדעם פערמאָסטען צו פער־נעמען דעם פּאָסטען אין כאָר־שול דער וואַרשאָווער חזן הערשמאַן, דער ראָסטאָווער חזן ספּעקטאָר, קראַקאָווער חזן א. א. פערשטעהט זיך, אַז נאָך די איבענדערמאָנטע חזנים־גדולים האָבען שוין די חזנים נישט געקאָנט קומען אין בעטראַכט.

הקיצור, ס׳איז אין ריגע געווען אַן׳אמת׳ער יאַריד פון חזנים און דער עולם כאַראַקטעריזירט די חזנים־תקופה מיט עטליכע ווערטער: פעראַן דריי גרויסע חזנים: דער אמת׳ער חזן איז סיראָטאַ, דער אמת׳ער בעל־תפילה איז קוסעוויצקי און אַ דריטער איז — פינטשיק, וועלכער מאַכט אַ פולע קאַסע...

אין אַ שיינעם פריהמאָרגען דערוויסט זיך דער ריגער עולם דורך די צייטונגען, אַז ס׳קומט אויף אַן אמת׳ן (עטליכע מאָל זענען זיינע קאָנצערטען אָפּגעזאָגט געוואָרען) נישט מעהר און נישט ווייניגער ווי סיראָטאַ בכבודו ובעצמו. דער עולם, וועלכער האָט געהאַלטען אין „עקזאַמענירען״ זיינע חזנים־קאַנדידאַטען, האָט אַוועקגעלעגט דעם טייטעל און קאַנטשיק און זיך אַ לאָז געטון הערען דעם „קעניג פון די יודישע חזנים״ — סיראָטאַן.

די צווייטע טעג פסח איז דער גרויסער זאַל פון „אוליי״ אין ריגע געווען איבערפולט ביז איבער די ברעגעס. דעם מעריב האָט סיראָטאַ אַראָפּגע־מאַכט מיט דער האַנד און בעוויזען האָט ער זיך אין זיין גאַנצער גרויס און פראַכט אין די „מוספים״. סיראָטאַס „מוספים״, דער עיקר אחרון של פסח, זענען געווען אַ מייסטער ווערק פון חזנישער קונסט, וואָס מע קען אַזוי לייכט נישט פערגעסען. סיראָטאַ האָט זיך געוואָלט אַרויסווייזען, פאַרוואָס די וועלט האַלט איהם פאַר אַ״אַ גדול, און געוויזען אַז״ע וואונדער מיט זיין העלדען־טענאָר, אַז דער עולם איז געווען פערכאַפּט, אויסער זיך פון התפעלות און זאָגט מיט חזנישער קונסט איבער׳ן האַלדז.

פערפאַלען! סיראָטאַ בלייבט סיראָטאַ און וואָס איז נוגע שטימע האָט ער נישט זיין גלייכען צווישען אַלע חזנים שבעולם און וועט, משמעות, נישט אַזוי גיך האָבען קאָנקורענטען. די שטימע פון סיראָטאַן האָט בעהאַלטען איהר גאַנצע קראַפט און שטאַרקייט, פערמאָגט לעצטענס נאָך מעהר אויר־קראַפט, מעהר טעמפעראַמענט.

סיראָטאַ האָט געשלאָגען דעם רעקאָרד!

פלוצלים אַ נייע סענסאַציע: דער וועלט־בעריהמטער זינגער פון דער דייטשער קייזערליכער אָפּערע, הערמאַן יאַדלאָווקער, דאַוונט אַלס קאַנדי־דאַט אויפ׳ן חזנים־פּאָסטען אין דער גרויסער כאָר־שול. יאַדלאָווקערס דאַוונען איז געווען די סענסאַציע פון טאָג; יודען, אַפילו אַ״עלטע, וואָס האָבען זינט די חדר־יאָהרען בעוויזען זיך צו פערגעסען וואָס אַ שול איז, האָבען זיך אַ לאָז געטון אין כאָר־שול. עס זענען געקומען יונג און אַלט, ווייבער און קינדער, יודען פון אַ גאַנץ יאָהר און יודען פון איינמאָל אַ יאָהר. יאַדלאָווקער האָט געדאַוונט מיט געשמאַק. דער עולם האָט בעוואונדערט, וואָס יאַדלאָווקער, וועלכער איז געווען 25 יאָהר זינגער ביים קייזער ווילהעלם, האָט אַ״אַ געשמאַקען עברי, פערשטייט אַזוי גוט פירוש המילות, וואָס די חזנים־יאַרמאַלקע זיצט ב׳ויאיהם אויפ׳ן קאָפּ אַזוי ווי אַנגעמאָסטען, וואָס ער דאַוונט, ווי אַ חזן מלידה ומבטן. יאַדלאָווקער האָט ביים עולם שטאַרק אויסגענומען. בלויז „עמך״ איז געבליבען אומצופרידען. מען איז זיכער, אַז יאַדלאָווקער וועט בלייבען חזן אין דער גרויסער כאָר־שול. דעם ענטפער דאַרף ער געבען. אַזוי אַרום קען מען האַלטען דעם חזנים־קאָנקורס אין ריגע פאַר געלעזט און דעם חזנים־יריד אין לעטלאַנד פאַר געענדיגט.

א. בירמאַן.

—=:::=—

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער־וועכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קווארץ־לאַמפּע (האָר־אויספאַל)

נעהמט אָן פון 10–8 און פון 8–5 אָוונד.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

6
דאנערשטאג
כו
אייר תרפ"ט

יוני
זון-אויפגאנג 3.17
זון-אונטערגאנג 7.52

דער שלום אין דער האנדעלס-קאמער

איז געכטען בעשטעטיגט געווארען דורך דער פלענאר-זיצונג

ראבערט גייער ווידער פרעזעס פון דער קאמער

נאכדעם, ווי דער לאנג-דויערנדער קאנפליקט צווישען דער האנדעלס-סעקציע און די אינדוסט־רי-סעקציע איז דורך א פערשטענדיגונג פערענדיגט געווארען, איז נעכטען אין אווענד פארגעקומען א פלענארע זיצונג פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער.

די זיצונג, צו וועלכער עס זענען געקומען 61 ראטמענער איז געעפענט געווארען דורכ'ן וויצע־פרעזעס ד"ר יוזעף זאקס. נאכדעם ווי ס'ווערט בע־עהרט מיט אויפשטעהן דער אנדענק פון פער־שטארבענעם ראטמאן ארקאדי יושקעוויטש, גיט ד"ר זאקס אפ א בעריכט פון דער טעטיגקייט פון פרעזידיום זייט דער ענטשטעהונג פון דער האנדעלס-קאמער ביז'ן היינטיגען טאג, אינ'ם בע־ריכט ווערט צוו. אנדערען געזאגט, אין חודש מערץ איז דאס פרעזידיום רעקאמפלעטירט געווארען צוליב דעם וואס פון איהם זענען ארויסגעטרעטען די פער־טרעטער פון די אינדוסטריעלער פרעזעס ראבערט גייער און די וויצע-פרעזעסן: העינריק באַרטשינ־סקי און עדוארד באביאצקי. די ארגאניזאציע-אר־בייטען זענען אזוי ארום בעשווערט געווארען דאס פרעזידיום האט אבער אלץ געטון, כדי די ארגא־ניזאציע-ארבייטען ארורכצופיהרען. דער דירעקטאר אינזש. בייער האט איבערגענומען זיין אמט, ס'איז געגרינדעט געווארען א לאקאל פאר דער האנדעלס־קאמער, ס'איז אויסגעארבייט געווארען דער ביור־דזשעט אויפ'ן יאהר 1929. ס'איז אויסגעארבייט גע־ווארען דער סטאטוט און דער בעראטונגס-רעגו־לאמין, כדי אנצוהייבען נאכאמאל צו ארבייטען

האט די האנדעלס-קאמער גענומען פון האנדעלס־מיניסטעריום א קאנטא אויף איהרע הכנסות א סומע פון 150 טויזענד זלאטעס, די לאדזער האנ־דעלס-קאמער האט אנגעקניפט א קאנטאקט מיט דעם לאדזער קרייז און איז אויך צוגעטראטען צום פערבאנד פון די האנדעלס-קאמערען אין פוילען. די לאדזער האנדעלס-קאמער האט אויך אנטיילגע־נומען אינ'ם צוזאמענפאהר פון די האנדעלס-קא־מערען. די לאדזער האנדעלס-קאמער האט אויך אויסגעפועלט אז די קאמער זאל בעקומען א רע־פרעזענטאנץ אין דער צענטראלער עקספארט-קא־מיסיע. א א רעפרעזענטאנץ האבען די סוחרישע אר־גאניזאציעס נישט געקענט אויספועלן אין פערלויף פון 4 יאהר. די קאמער האט ארורכגעפיהרט א גאנצע רייה אנקעטעס וועגען שטייער, קרעדיט, קאמוניקאציע, און אנדערע פראגען. די קאמער האט איבערגעשיקט א מעמאריאל צום פינאנץ־מיניסטעריום וועגען בעגרעניצען די קאמפעטענץ פון די אינפארמאציע-ביוראס ביי די פינאנץ-אמטען די קאמער האט זיך אויך פערנומען מיט עקספארט פראגען, האט צוגעשטעלט איהרע פאסטולאטען וועגען האנדעלס-אפמאך מיט ליטא, וועגען דעם נייעם צאל-טאריף אין טערקיי, און האט אונטער־גענומען די איניציאטיוו צו שאפען א סינדיקאט צו עקספארטירען קאנפעקציע-ארטיקלען.

דער בעריכט האט נישט ארויסגערופען קיין גרעסערע דיסקוסיעס, ראטמאן גרשון וואלמאן האט אנגעוויזען, אז דאס פרעזידיום האט ביים אונטער־

ווענירען וועגען שטייער-פראגען נישט אנגעפרעגט די מיינונג פון די קליינהענדלער און האט זייערע אינטערעסען נישט פערטיידיגט.

ראן ווערט בעשלאסען צו פערגרעסערען די צאהל ראטמענער פון דער אינדוסטרי-סעקציע פון 36 אויף 42. נאכדעם טרעט מען צו צו וועהלען א פרעזעס פון דער האנדעלס-קאמער און צוויי וויצע-פרעזעסן פון דער אינדוסטרי-סעקציע, אלס פרעזעס ווערט אויסגעוועהלט קאנסול ראבערט גייער און אלס וויצע-פרעזעסן העינריק באַרטשינסקי און עדווארד באביאצקי. דאס פרעזידיום האט ראן פארגעלעגט, אז ס'זאל געוועהלט ווערען א מאנדאט־קאמיסיע פון 21 פערזאן, וועלכע וועלען צוזאמענ־שטעלען די 12 קאמיסיעס וואס דארפען ארבייטען אין דער האנדעלס-קאמער.

די ראטמענער בערגנער (נאוואראדאמסק), אינזש. פראשקער און י. אייזנער פאדערען, אז ביים צוזאמענשטעלען די קאמיסיעס זאלען נישט בע־עוולה'ט ווערען די מיטעלע און קליינע סוחרים און אויך נישט די פראווינץ. נאך א קורצער דיסקוסיע ווערט אויסגעוועהלט פאלגענדע קאמיסיע: האראַ־רינסקי, ראשאק, סאבאלעווסקי, פראנקוס, אינזש. גראס, האלפערן, בראמבערג, בערגנער, ראזענ־בערג, קאנאשעווסקי, שייבלער, ד"ר באַרנעט, ד"ר באַרטשינסקי, ארנעלט, י. קאן, ר. פוקס, ביבער־גאל, ראזען, הירשבערג, און ווילרע.

פערזאמלונג פון לאנד-טעקסטיל-פערבאנד

(2) ס'איז פארגעקומען די אלגעמיינע פער־זאמלונג פון לאנדעס-טעקסטיל-פערבאנד (מאניושקי 5). דעם בעריכט פאר'ן יאהר 1928 האט אפ־געגעבען ה' י. ראנילאוויטש. ער האט אנגעוויזען אז דער קריזיס איז נישט געקומען אונערוואַרטעט. די ווירטשאפט לעבט איצט איבער א קריזיס מיט אלע זיינע בעגלייטס-ערשיינונגען — ארבייטסלאזיגקייט, פראטעסטען, באנקראטען, פעהלען פון מזומן, א. אז. וו. און די ערנסטעסטע פירמעס געפונען זיך אין א שווערער לאגע.

דער פערבאנד צעהלט איצט 197 מיטגלידער וואס פערמאגען 157 אינדוסטרי-אונטערנעהמונ־גען מיט 131,080 שפינדעל און 11.197 שטוהלען. דער בעריכט שטעלט זיך אפ אויף דעם לוין-קאמף אין פערגאנגענעם יאהר, און ווייזט אן אז צוליב

דער נישט קלארקייט פון געזעץ ווערען פערדע־כענט אלס גייסטיגע ארבייטער אפילו אזעלכע, וואס קענען נישט נעגוג גוט שרייבען און לעזען. ביי דער איצטיגער שווערער צייט איז אויך ווישם מעגליך — זאגט דער בעריכטס-געבער — ארורכ־צופיהרען אין לעבען דעם נייעם געזעץ וועגען איינ־ארדנען בעדער און זויגלינג-היימען ביי די פאבריקען און נאך א רייה קאנפערענצען האט מען אויסגע־פועלט, ביי דער רעגירונג אז זי זאל אריינטראגען א נאוועלע וועגען אפלייגען דאס איינפיהרען אין לעבען דעם געזעץ.

אין פעברואר ה. י. איז פארגעקומען אין האנדעלס-מיניסטעריום א קאנפערענץ אויף וועלכער ס'איז ארומגערעדט געווארען די פראגע וועגען אינוועסטיציעס, וועגען פערשטארקען די אינערליכע

קאנסומציע, עקספארט א. אז. וו. אין דער קאמיסיע וואס איז אויסגעוועהלט געווארען אויף אויסצוארבייטען די רעזאלוציעס איז אריין אויך א פערטרע־טער פון טעקסטיל-פערבאנד.

די אונטערהאנדלונגען מיט רייטשלאנד, וועגען א האנדעלס-טראקטאט אין וועלכע ס'האט אנטייל־גענומען א פערטרעטער פון פערבאנד האבען נישט געבראכט צו קיין רעזולטאט.

ווייטער בעקלאגט זיך דער בעריכטס-געבער אויף מאנגעל אין קרעדיטען, וואס האט געצוואונגען דעם פערבאנד צו גרינדען אן אייגענע קאאפעראַ־טיווע באנק, וועלכע האט אינ'ם ערשטען האלב יאהר דיסקאנטירט 3,554 וועקסלען אויף 1,105,593 זל. און ערטיילט הלוואות אויף 337,500 זל.

נאכ'ן בעריכט האט זיך ענטוויקעלט א דיס־קוסיע און ס'איז געוועהלט געווארען א נייע פער־וואלטונג וועלכע בעשטעהט איצט פון די ה"ה: יוזעף באבאר, עדוארד באביאצקי, דור פוקס, לודוויק האוק, מיעטש. הורעוויטש, יעקב קאַ־מינסקי, ש. קלאטץ, יוזעף קאהן, מיכאל קאן, א־ראלף קעפש, ס. לאנדסבערג, יעקב ליבראך, לעאן מאררינער, ד"ר י. פאזנאנסקי און י. טרעש־טשאנסקי.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניע י"ק.

גאסטראלען פון בעריהמטער סוברעטין און געזאנגס-ליבהאבער

ווירא קאניעווסקא און פאול בריטמאן

מיט'ן אנטייל פון מאקס ברין.

שבת, דעם 8-טען, זונטאג, דעם 9-טען, דינסטאג, דעם 11-טען, 9 אין אווענד

פרעמיערע!!! צום ערשטען מאל אין לאדז! פרעמיערע!!!

דער שלאגער פון קאמינסקי'ס טעאטער אין ווארשא

נייע הערליכע געזאנגס נומערן / איינשטודירטע נייע טענץ / קנאבען-כאר

דאס חזנ'דל

אין 3 אקטען פון שטיינבערג. מוזיק פון רומשינסקי. די הויפט-ראל „דאס חזנ'דל" — ווירא קאניעווסקא.

שבת, 4 נאכמיטאג צו ביליגע פרייזען — אנשעל שארס גרויסע אויפפיהרונג

28 גומ' מוזיק

זיין יודיש מיידעל

אין 3 אקטען פון י. לעש. מוזיק: ש. סטקגנדע. טענץ: ליבאוויטש

מאנטאג, ד. 10-טען, 9 אוו. גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2,50

דאס פענסיאן-מיידעל

די אין לאדז בעליבטע פיעסע

אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ. ראל „פענסיאן-מיידעל"—ווירא קאניעווסקא, ראל „ארענשטיין" — פאול בריטמאן.

ס'נעמט אנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאן, באריסאווא, מאכראיסקא, גערה, פאדערמאן, קארעני, קאממאגיעען. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האכבערנער, מאכאראווסקי, מאסקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאממאגיעק, ראבינאוויטש, ראקאוו.

אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.

בילעטען שוין צו בעקומען אין פילהארמאניע-קאסע.

שטאטישער טעאטער אין שולדיג פערזיכערונגס-אפצאהל

(2) געכטען איז קיין לאדז געקומען דער לייטער פון עקזעקוציע-אמט ביים ווארשאווער פערזיכערונגס-אמט פאר גייסטיגע ארבייטער, ה' קאגעמאן. זיין קומען קיין לאדז שטעהט אין צוזא־מענהאנג מיט דעם, וואס דער דירעקטאר פון שטעטישען טעאטער גארטשינסקי איז שולדיג פערזיכערונגס-אפצאהל פאר די ארטיסטען זייט מערץ 1928 י. א בעטראג פון עטליכע און דרייסיג טויזענט זל. א חוץ צינזען. די דירעקציע האט די אפצאהלען פון די ארטיסטען איינגעקא־סירט און זיי נישט איינגעצאהלט. דער לייטער פון פערזיכערונגס-אמט האט דעריבער געלעגט א סעקוועסטער אויף די שטעטישע סובסידיעס פאר'ן טעאטער.

ווי דער לייטער פון דער עקזעקוציע-אפטיי־לונג ביים פערזיכערונג-אמט טיילט מיט איז דער דירעקטאר פון שטעטישען טעאטער גארטשינ־סקי איבערגעגעבען געווארען אין געריכט.

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע

מאגיסטער נ. שאץ

פעטריקאווער 37, 2. שט. ...

...

אורין-אנאליז - 4 זל.

פון רעדאקציע

פון מארגען, פרייטאג אן בעגייען מיר פאר דער יוגענד דעם שאראדען-ווינקעל מיט בעזונדערע פרעמיעס.

פאבאר פון יאהדגאנג 1908|6

היינט, דאנערשטאג שטעלען זיך צו דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1 (פאמארסקא 18) די מאנספער-שוינען פון יאהרגאנג 1908, וואס וואוינען אין 5-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף P. Z.

פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אנראדאווא 34) דער יאהרגאנג 1908 פון 10-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף H. I. J. K. L.

פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (זאקאנטנא 82) אלע פון יאהרגענג 1906, וועלכע זענען אין יאהר 1927 אנערקענט געווארען פאר נישט פעהיג (קאטעגאריע B) און וואוינען אויפ'ן שטח פון 5. קאמיסאריאט.

מילך-קאנטראלע

(מ) לויט א פעראָרדנונג פון דער סאניטא-רער-מאכט ווערט איצט אדורכגעפיהרט אין אונזער שטאט א רשימה פונ'ם אריינגעפיהרטען מילך. די רעגיסטראציע ווערט אדורכגעפיהרט דורך ספעציעל אנגאזשירטע אנגעשטעלטע אויף אלע וועגען, וואס פיהרען קיין לאדז (סראמווייען, שאסיי, באהנען א.א.וו.)

די איצטיגע אקציע, וואס האט דעם ציל פעסטצושטעלען דעם קוואנטום אריינגעפיהרטען מילך אין שטאט, ווערט געפיהרט אונטער דער אויפזיכט פון שטעטישען וועטערינאר-אינספעקטאר נעו עמבעצקי.

הכנות צו די קראנקען-קאסע-וואהלען

(ב) די קראנקען-קאסע האט שוין ארויס־געגעבען די ערשטע פעראָרדנונגען בנוגע די וואהלען צום ראט פון דער קראנקען-קאסע, וואהלרעכט וועלען האבען אלע פערזיכערטע, וועלכע וועלען דעם 23-טען יוני זיין אלט 20 יאהר און וועלען דעם 24-טען יוני זיין בעשעפטיגט און פערזיכערט. פער־זיכערטע, וואס זייער געבורטס-דאטום איז נישט אנגעגעבען, דארפען עס טון פאר'ן 23-טען יוני, כדי זיי זאלען אריינגעצויגען ווערען אין די וועהלער־רשימות.

נייע רעדוקציעס אין פאבריקען

(2) ווי מיר דערוויסען זיך זאל די פירמע שייבלער און גראהמאן נאכ'ן פערענדיגען די אור־לויבען רעדוצירען א טייל ארבייטער. די רעדוקציע זאל דורכגעפיהרט ווערען אין יוני און יולי און זאל ארומנעהמען טויזענד ארבייטער.

ביי די טיכער-פאבריקאנטען

(2) די סעקציע פון טיכער-פאבריקאנטען ביים לאנדעס-טעקסטיל-פערבאנד האט אונטערגעשרי־בען אן אפמאך וואס שטעלט פעסט, פאלגענדע פערקויפס-בעדינגונגען: וועקסלען וועלען גענומען נישט לענגער ווי אויף 120 טאג; אפענע רעכ־נונגען מוזען גערעקט ווערען העכסטענס אין 30 טאג. קיין חזרות וועלען נישט אנגענומען.

דעם אפמאך האבען אונטערגעשריבען 20 פירמעס, צווישען זיי אלע גרעסערע טוך-פאבריקאנטען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקא 27), וו. דאנילעצקי (פיעטריקאווער 127), אילניצקי און צימער (וואלטשאנסקא 37), ליינוועבער (פריי-הייטס-פלאץ 2), הארטמאן (מלינארסקא 1), י. קאהאנע (אלעקסאנדראווסקא 80).

אויפפאָדערונג.

סיר, די אלמנה און יתומים נאָך דעם טראַגיש - אומגעקומענעם ר' צדוק דאבזשינסקי, פאָדערן אויף אַלע, וואָס זענען שולדיג געבליבען אונזער זעליגען מאַן און פאָטער געלד, סחורה, אָדער דעפּאָ-וועקסלען, זאָלען זיך מעלדען און זאָלכעס אָפּברענגען אין לאָדזער ראַבינאַט אין דער גמינע, פלאַץ-וואָלנאָשטשי 6. עס ליגט אויף אַלע אַ הייליגער חוב, כדי נישט צו בע'גזל'ן אָרימע יתומים און אלמנה, זאָלכעס זאָפאָרט אָפּצוברענגען כדי נישט עובר צו זיין אויפ'ן לאו „אלמנה ויתום לא תענון".

די אלמנה צוועטעל דאבזשינסקאַ, לאדז, פּיעטריקאָווער 10

מיר פאָדערן שטרענג אין נאָמען פון דער הייליגער תורה, אויף דעם שטרענגסטען פאָרם, אַז מען זאָל נישט גרינגשעצען די אויפפאָדערונג, אַזוי ווי עס שטעהט „והי' כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני.

לאדזער ראַבינאַט.

Dr. med.
H. LAJCHTER
צאהן-כירורג
דזיאַסלע-, קין-, גימען- און צאנג-קראַנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od 1½—5 po pol. 4694

ציוניסטישע ארגאניזאציע אין לאדז.

קינאָ-טעאַטער „ספּלענדיד" נאַרוטאָוויטשא 20.

מאָנטאַג, דעם 10. יוני ד. י. פּינקטליך 8.30 אָוועגד, ווערט איינגעאָרדענט אין קינאָ-טעאַטער „ספּלענדיד"

אַ פייערליכע אקאדעמיע

מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען:
פּראָפ. ז. בראָדעצקי,
מיטגליד פון דער ציוג. עקזעקוט. אין לאָנדאָן

און **ה' קורט בלומענפעלד,**
פּרעז. פון דער ציוניסט. פעראייניגונג אין דייטשלאַנד און וויצע-פּאָרזיצער פון ציוניסט. אַקציאָנס-קאָמיטעט.

בילעטען שוין צו בעקומען אין ציוניסטישען ביוראָ (צעגעלניאַנא 4). 7740

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט מיין געעהרטער קונדשאַפט, אַז מיין לאַנג-יעהריגע איבעראַל

בעוואוסטע בעקעריי

איז פון פּיעטריקאָווער 114 געוואָרען איבערגעטראָגען

אויף אַל. קאָשטשושקי 11

און בעט אַלע ג' הורטאָווניקעס פון דער גאַנצער געגענד מיך צו בעזוכען און פערזיכער אַלע צופרידענצושטעלען מיט גוט געבעקס און גוטע בעדינגונגען.

מיט אַכטונג

ע. זעליגמאַן, אַל. קאָשטשושקי 11.

בעמערקונג: אויף פּיעטריקאָווער פערבלייבט אויף ווייטער אַ פיליע פון מיין בעקעריי.

DR. MED.
E. SZERESZEWSKA
קינדער-קראַנקהייטען
עמפּפאַנגט אַ גאַנצען טאָג
אין ווישניאָווא-גורא
ווילאַ קרעניצער.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר און געשלעכטס-קראַנקהייטען - שוואַכקייט, ליכט און ראַק. רענטגען-שטראַהלען, קוואַרץ-ליכט, עלעקטרו-טעראַפּיע.
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונד

עפענטליכע הכחשה.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אויפפאָדערונג אין „נייעם פאָלקסבלאַט", דעם 5 יוני ד. י. פון אַ כלומרשטער גרופּע גלויביגע, ערקלערען מיר פאַר דער עפענטליכקייט, אַז מיר שרעקען זיך נישט פאַר דער מכלומרשטער אַקציע געגען אונז, ווייל אַלע פערפליכטונגען, נישט קוקענדיג אויף דער היינטיגער קריטישער צייט ערפילען מיר און פון קיין בעזיצער פון אונזערע פּ-אַטעסטען קען דעריבער איבערהויפּט נישט זיין קיין רייד און במילא איז אויך פון אונזער זייט קיין שום בייזוויליגקייט נישטאָ. אמת איז, אַז נאָר די גבר. חיימאָוויטש זענען די אייציגע, וועלכע בעזיצען אונזערע פּראָטעסטען אויף 400 זל., אָבער מיר זענען גרייט דאָס צו ערלעדיגען ביי אַ דין-תורה, ווייל מיר האָבען צו זיי סוחרישע טענות.

דעריבער פאָדערן מיר זיי אויף די ה"ה געבר. חיימאָוויטש צו אַ דין-תורה, ווייל מיר ווילען דעם ענין ערלעדיגען, אין געגענפאַל וועלען מיר געצוואונגען זיין אָנצונעהמען אַנדערע מיטלען.

אויך די בעזיצער פון אונזערע כלומרשטע פּראָטעסטען ווערען געבעטען זיך צו אונז צו ווענדען.

מיט אַכטונג

משה און שלמה קליגער, וואַרשאַווסקאַ

נייע פּוילישע מטבעות

די קעניגליכע מינצעריי אין בריסעל אַרבייט אויס פאַר פּוילען 5 מיליאָן זילבערנע 5-זלאָטי שטיק, וועלכע וועלען אינגיכען אָנקומען קיין פּוילען.

די מטבעות ווערען געקלאַפּט אויף די שטעמפּלען, וועלכע זענען צוגעשטעלט געוואָרען דורך דער מלוכהשער מינצעריי אין וואַרשאַ. די נייע מטבעות האַלטען 33 מילימעטער אין דיאַמעטער און וועגען 18 גראַם. אין זייט שטעלט פאַר דעם ווייסען אָדלער פון מלוכה-מוסטער, די צווייטע אַ פּרויען געשטאַלט וועלכע שטעלט פאַר נצחון לויט דער צייכענונג פון פּראָפ. וויטיג.

קרייזלעך אויף צו קלאַפּען די 5-זלאָטי מטבעות זענען איינגעקויפט געוואָרען אין דער קעניגליכער מינצעריי אין לאָנדאָן אין אַ צאָהל פון 15 מיליאָן, פון זיי זענען 10 מיליאָן שוין צוגעשטעלט דער מלוכהשער מינצעריי אין וואַרשאַ וועלכע דאַרף אויסקלאַפּען אין אַלגעמיין 23 מיליאָן מטבעות.

די מלוכה'שע מינצעריי אין וואַרשאַ האָט שוין אַ גרויסע טייל פון דער בעשטעלונג אויסגעפיהרט. די אויסגעפיהרטע טראַנספּאָרטען זענען שוין צוגעשטעלט געוואָרען אין באַנק פּאָלסקי, די גאַנצע בעשטעלונג דאַרף אויסגעפערטיגט ווערען ביז איבעראָיאָהר.

אַ חוץ דעם קלאַפּט די מלוכהשע מינצעריי אין וואַרשאַ 1-זלאָטי-מטבעות פון ניקעל, וועלכע דאַרפען פערטרעטען די זילבערנע 1-זלאָטי-מטבעות. די נייע מטבעות וועלען אויסגעקלאַפּט ווערען אין אַ צאָהל פון 30 מיליאָן שטיק און וועלען ענטהאַלטען 99 פּראָצענט פון ריינעם ניקעל.

טריקאָטאַזש-סעקציע

ביים צענטראַלען סוחרים - פעראיין

(—) ביים צענטראַלען סוחרים - פעראיין, פּיעטריקאָווער 10 איז געשאַפען געוואָרען אַ סעקציע פון פאַבריקאַנטען אין דער טריקאָטאַזש-בראַנזשע. די פערוואַלטונג פון דער סעקציע האָט זיך קאָנסטיטואירט אויף פאָלגענדען אופן: וו. פּאָלאַנסקי — פּרעזעס, י. פרענקעל און ב. האָלשטיין — וויצע-פּרעזעסען, ה. דזשעמבאַר, א. פיימאַן, א. זאַכאַריאַש און ה' פּאָמעראַנץ.

„סטאַרט"

ווי מיר דערוויסען זיך ווערט אין די נאָהענטסטע טעג פאַרקומען די ערעפענונג פון דער אויסשטעלונג פון דער קונסטמאָלער - געזעלשאַפט „סטאַרט" אין לאָקאַל אויף פּיעטריקאָווער 74.

די אויסשטעלונג וועט זיין אָפען אַ גאַנצען חודש.

וויערא קאַניעווסקאַ און פּאָול בריימאַן

אין רעדאַקציע פון „נ. פאָלקסבלאַט"

נעכטען האָבען בעזוכט אונזער רעדאַקציע די בעקאַנטע אַרטיסטען וויערא קאַניעווסקאַ, פּאָול ברייטמאַן און ברין, וועלכע האָבען אין אַ פריינדליכען געשפּרעך איבערגעגעבען זייערע איינדרוקען בעת זייערע גאַסטראָלען אין דער גאָרער וועלט.

די געסט הויבען אָן צו גאַסטראָלירען אין היגען יודישען טעאַטער פון היינטיגען שבת אָן.

רינג - קאַמפּען אין צירק

בעת די נעכטיגע רינג-קאַמפּען אין צירק האָט וויס אין דער 12-טער מינוט בעזיגט פּאַגזשעבאַ'ן, שפּיעוואַטשעק האָט בעזיגט אין דער 9-טער מינוט וואַלטשעווסקי'ן, קעלער אין דער 15-טער מינוט טאַרשניידער'ן און דער קאַמף שטעקער—קראַוז איז געבליבען אונענטשידען.

פּראָצעס וועגען אַ גנבה

אין דער נאַכט פון'ם 13 אויפ'ן 14 יאַנואַר איז אויסגעפיהרט געוואָרען אַ גנבה אין דער פירמע "אַלבערט און רוסא" (קאָנטנאַ 19).

די אויספאָרשונג האָט געפיהרט נאָך די שפּורען אויף נאָוואָ-קאָנטנאַ נומער 1 צו אַ געוויסער אַפּאָלאָניאַ אורבאַניאַק, אַ קאָכאַנקע פון אַ בעקאַנטען דער פּאָליציי גנב יוזעף קאָשעצקי.

ווען די פּאָליציי איז אַריינגעקומען אין דער וואוינונג פון דער אורבאַניאַק האָט זי דאָרט געטראָפען ביי אַ פלעשעל בראָנפען דעם וועכטער פון דעם הויז זיגמונד קאַלינסקי, דעם בעקאַנטען דער פּאָליציי גנב — אַנטאָני קלים און צוויי פּאַסערס גאָדעל מילשטיין און בן ציון בראַנר. ביי דער וואַנד זענען געשטאַנען אָנגעשפּאַרט 7 זעק מיט וואַרן פון דער גנבה און אַלאַרמס פאַבריק.

מען האָט אַרעסטירט די גאַנצע קאָמפּאַניע וועלכע האָט שפּעטער אויך אָנגעוויזען אויף די הויפּט-גנבים יוזעף קאָרעצקי און אַלעקסאַנדער פּושעשרזשיענקאַ.

נעכטען איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען די אַלע אַרעסטירטע.

דאָס געריכט האָט פערמשפּט דעם 36-יעהריגען אַנטאָני קלים און 31-יעהריגען יוזעף קאָרעצקי צו 2 יאָהר אויסבעסערונגס-הויז, די 27-יעהריגע אַפּאָלאָניאַ אורבאַניאַק און די 30-יעהריגע קאָשעצקאַ, די פרוי פון'ם וועכטער קאַלינסקי אויף צו זעקס חדשים טורמע יעדע, די איבריגע זענען צוליב מאַנגעל אין בעווייזען בעפרייט געוואָרען.

פּראָפ. בראָדעצקי און קורט בלומענפעלד קומען קיין לאָדז

לויט אַ טעלעגראַפישער ידיעה פון בערלין קומען זונטאָג קיין פּוילען אויף אַ צווייטאָגיגען בעזוך די אָנגעזעהענע ציוניסטישע פיהרער: דער מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אין לאָנדאָן, פּראָפ. ז. בראָדעצקי און דער פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער פעראייניגונג אין דייטשלאַנד, וויצע-פּאָרזיצענדער פון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט, ה' קורט בלומענפעלד פון בערלין.

ווי מיר הערען, וועלען די דערמאָהנטע ציוניסטישע פיהרער דעם קומענדיגען מאָנטאָג ווילען אין אונזער שטאָט. די היגע ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע גרייט צו לכבוד די חשוב'ע געסט אַ גע הערינען קבלת-פּנים.

מאָנטאָג אין אָוונד וועט אין זאַל פון קינאָ-טעאַטער „ספּלענדיד" אויף נאַרוטאָוויטש-גאַס 18 איינגעאָרדענט ווערען אַ פייערליכע אַקאַדעמיע, אויף וועלכער פּראָפ. בראָדעצקי און קורט בלומענפעלד וועלען אַרויסטרעטען מיט רעדעס אויף ד. ט.: „דער 16-טער ציוניסטישער קאָנגרעס און די יודישע אַגענץ",

טעלעגראַמען

ערב דער סעסיע פון פעלקער-ליגע-ראַט

די קאַרפען-קעפ פאָהרען זיך שוין צוזאַמען.

מאַדריד, (5.) (אַטע). דער דייטשער וויצע-מיניסטער שובערט וועלכער איז געקומען צו דער סעסיע פון דער פעלקער-ליגע איז היינט פאַרמיטאָג געווען מיט אָנאָפּיציעלען בעזוך ביי פּרימאָ-דע-ריווערא, די גרויסע אויפנאַהמע פון די מיטגלידער פון פעלקער-ליגע-ראַט דורך דער שפּאַנישער רעגירונג וועט פאָרקומען ערשט מאָנטאָג אין די קרייזען פון דער פעלקער-ליגע ערוואַרט מען שפּאַנונג די ענטשיידונג און די בילדונג פון דער נייער ענגלישער רעגירונג.

מיניסטער זאַלעסקי האָט אין פּאַריז אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט בריאַנען און אָפּגעפאָהרען קיין מאַדריד.

שטרעזעמאַן איז אָפּגעפאָהרען קיין פּאַריז, דאָרט וועט ער קאָנפערירען מיט ד"ר שאַכט און אָפּפאָהרען קיין מאַדריד.

מאַקדאָנאַלד איבערגענומען די מיסיע

צו שאַפען דעם ענגלישען קאַבינעט

לאָנדאָן, 5. (ספּ. טעל.) דער קעניג האָט היינט אויפגענומען דעם אָנפיהרער פון דער לייבאָר-פּאַרטיי ראַמזיי מאַקדאָנאַלד און איהם איבערגעגעבען די מיסיע צו שאַפען אַ נייע רעגירונג.

מאַקדאָנאַלד האָט ערקלערט דעם קעניג, אַז ער נעהמט די מיסיע אָן און אין פערלויף פון 3 טעג וועט ער צושטעלען די ליסטע פון קאַבינעט.

וואַנדערוועלדע אין פּוילען

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש).

דעם 15-טען יוני קומט קיין פּוילען דער אָנגעזעהענער סאָציאַליסטישער טוער, דער געוו. בעלגישער מיניסטער וואַנדערוועלדע. ער וועט בעזוכען וואַרשאַ לאָדז, און פּוזנען. ער וועט זיין דער גאַסט פון פּ.פּ.ס. און קומט אין די ענינים פון צווייטען אינטערנאַציאָנאַל.

נפטר געוואָרען דער זלאָטאָפּאָלער רבי

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש). 11 אַ זייגער אינדערפריה איז אין זיין וואוינונג אויף נאָוואָליפּקי 18, נפטר געוואָרען אין עלטער פון 68 יאָהר דער זלאַטאָפּאָלער רבי, הרב ר' מרדכי יוסף טווערסקי.

דער נפטר איז געווען איינער פון די אָנגעזעהענסטע רביים אין אויסלאַנד און איז געקומען קיין וואַרשאַ מיט פינף יאָהר צוריק. דער נפטר איז געווען אַ זוהן פון בעוואוסטען זלאַטאָפּאָלער רבי'ן ר' דוד'ל און אַן אייניקעל פון בעריהמטען ראַכמיסטריווקער צדיק ר' יוחנטשע ז"ל. ער איז אויך געווען אַ מחותן פון טשאָרטקאָווער רבי'ן און פון אַלטען בעלזער רבי'ן ר' יהושע רוקח ז"ל דער קאָזשעניצער רבי. ר' ישראל שפּירא דער גרינדער פון דער חסידישער קאָלאָני אין ארץ ישראל „עבודת ישראל" איז זיין יונגסטער איידעם.

אנקלאגע געגען אַ ירושלים'ער פּאָליציי-אינספּעקטאָר

ירושלים. (יט"א) דר. יעקב טהאָן אין נאָמען פון „ועד הלאומי" און ה' יוסף מיוחס אין נאָמען פון דער ירושלים'ער יודישער קהלה האָבען אַריינגעטראָגען אין דער פּאָליציי-קאָמענדאַטור אַ פאָרמעלע אָנקלאַגע געגען פּאָליציי-אינספּעקטאָר רוף, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין ברוטאַלען בענעהמען זיך מיט די אָנטיילנעמער אין דער ל"ג-בעומר-פייערונג אין ירושלים. דער פּאָליציי-קאָמענדאַנט האָט צוגעזאָגט דורכצופיהרען אַ גענויע אויספאָרשונג וועגען דעם ענין.

עס איז ווערט צו בעמערקען, אַז דער פּאָליציי-אינספּעקטאָר רוף איז געווען דער זעלבסט-אָפּיציר ביים כותל-מערבי בעת די געשעהענישען פון לעצטען יום-כפּור.

אויפרייס פון אַ מוניציע-לאַגער

מיילאַנד, 5. (אַטע). אין שפּילומבערג איז פאָרגעקומען אַן אויפרייס אין מיליטערישע מוניציע לאַגער. נישט אַלע אַרבייטער האָבען זיך בעוויזען אַרויסצוראַטעווען פון ברענענדען בנין. 12 אַרבייטער זענען פערברענט געוואָרען, 11 זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען.

פּלענאַר-זיצונג פון „קרן-היסוד"

אונטער'ן פאָרזיץ פון ה' ב. וואַקס איז פאָרגעקומען אַ פּלענאַר-זיצונג פון היגען קרן-היסוד-קאָמיטעט מיט דער בעטייליגונג פון די דעלעגירטע פון קה"י-דירעקטאָריום: ד"ר י. ד. קאָנטאָרשטשיק פון בערלין און ה' א. קאַלאַדני פון תל-אביב.

ה' ב. וואַקס עפענט די זיצונג און בעגריסט די געסט דערויף האַלט אַ קורצע רעדע ד"ר קאָנטאָרשטשיק, וועלכער רופט צו לעצט צוצוהעלפען צום אויפבוי פון א"י דורך דעם „קרן-היסוד".

נאָכדעם רעדט ה' קאַלאַדני, וועלכער גיט איבער ידיעות וועגען דער אַרבייט פון „קרן-היסוד"

די אָנוועזענדע זאָגען זיך אַרויס וועגען דער פּראַקטישער דורכפיהרונג פון דער אַקציע לטובת דעם „קרן-היסוד".

די חתונה פון ד"ר. מאַקס קאָן

מיט פרל. שאַר.

די חתונה פון ד"ר. מאַקס קאָן מיט פרל. שאַר איז בעשטימט געוואָרען אויף דינסטאָג דעם 18. יוני אין וואַרשאַ.

ווילדקייט

די פאָריגע נאַכט האָט עמיצער אַ דורכגעהער וואַרשיינליך אין שכור'ען צושטאַנד אָפּגעשניטען די קאָרע פון אַלע בוימעלעך, וואָס זענען דורכ'ן מאַגיסטראַט פערפלאַנצט געוואָרען אויף ושעראָמסקי גאַס פון אַנדזשעיאַ ביז קאָנסטאַנטינער.

אַזאַ מין באַרבאַריזם מוז דורך אַלעמען פערורטיילט ווערען און די בעפעלקערונג דאַרף אַליין איבערנעהמען די אויפזיכט איבער די גאַסען-בוימער, וואָס פערשענערן דעם אויסזעהן און פערבעסערן די לופט פון אונזער שטאָט.

זלאטע רובין קומט פאדערן א גט

זלאטע זאל אויך פאדערן צו בענייען איהר פראָצעס

די ידיעה, אַז זלאַטי רובין האָט, עוואונגעז דעם פראָצעס נעגען דעם ראַדימנער רב הרב שפירא האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע סענסאַציע. זלאַטי רובינ'ס פשעמישלער פערטיידיגער דר. לודוויק גראָספעלד, האָט וועגען דעם געגעבען אַ רייה וויכטיגע אינפאָרמאַציעס:

דר. גראָספעלד ערקלערט, אַז נישט בלויז פאַר'ן ברוקלינער, נור אויך פאַר'ן פשעמישלער געריכט האָט זלאַטע געוואונען אַ ע־נליכען פראָצעס. נאָך פאַר אַ יאָהרען, ווען דר. פייפער האָט אין נאָמען פון זלאַטע רובין אַריינגעטראָגען אַ קלאַגע צום פשעמישלער געריכט וועגען בטל מאַכען זלאַטע רובינ'ס ציוויל־הייראַט, האָט הרב שפירא'ס פערטיידיגער, דר. לאַנדוי געמאַכט אַ פערגלייך לויט וועלכען מען האָט מבטל געווען די ציווילע הייראַט. אָבער קיין גט האָט הרב שפירא איהר נישט געוואָלט געבען, ווייל ער האָט גע'טענה'ט, דאָס ער האָט זי נישט מקדש געווען כדת משה וישראל.

זלאַטע רובין האָט פאַר איהר אָפּפאָהר פון פשעמישעל קיין ניו־יאָרק געגעבען וויליען פון איהרע פערטיידיגער — געשלאָסען אַ אָבמאַך מיט הרב שפירא, אַז ער זאָל איהר פון די קאָנפיסקירטע 2000 דאָלאַר, וואָס האָבען זיך געפינען אין דעפּאָזיט, געבען בלויז 400 דאָלאַר אויף רייזע־הוצאות קיין אַמעריקאַ און דעם רעשט האָט זי מסכים געווען צו געבען דעם ראַדימנער רב. אין רעפּאָ־ זענען נאָך עטליכע שניריל פערל.

דר. גראָספעלד מאַכט אויפמערקזאַם, אַ זלאַטע רובין קען אויף גרונד פון די אַרויסגעבענע דאָקומענטען און אויפ'ן סמך פון ד יאַזמגילטיגגעמאַכטע ציווילע חתונה נור קומען קיין פשעמישעל און פאָדערן, דאָס מען זאָל דערנייערען איהר פראָצעס. זי מוז אָבער בעווייזען, אַז דער ראַדימנער רב האָט געמאַכט פאַלשע ערקלערונגען אין איהר שאַנגאַ'ש־פראָצעס.

קיין פראָצעס פאַר ביגאַמיע קען געגען הרב שפירא נישט ווערען מעהר פערפיהרט, ווייל זיין פראָצעס איז שוין אָבגעשטעלט געוואָרען אויף גרונד פון דער אַמנעסטיע, וואָס איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אין 10־טען יאָהרטאָג פון פוילענס אומאָבהענגיגקייט.

אויף גרונד פון דעם איסגלייך צווישען זלאַטע רובין און הרב שפירא קען זלאַטע איצט אויך חתונה האָבען. דאָס געריכט קען זי נישט מעהר פערפאָלגען אַלס ביגאַמיסטין. אָבער לויט'ן דין. מוז זי האָבען אַ גט, אויב זי וועט קאָנען נאָכווייזען דאָס הרב שפירא האָט זי מקדש געווען כדת משה וישראל. און דאָס טאַקע ווייל זלאַטע רובין בעווייזען, כדי עווענטועל נאָך אַמאָל צו קענען חתונה האָבען.

סענסאַציאָנעלע ווענדונג אין פראָצעס פון די ציגיינער מענשען־פרעסער

דער אנפיהרער פון דער ציגיינער־באנדע איז זיך מודה אין די אכזריות'דיגע מארדען, וועלכע די מענשען־פרעסער האבען אויסגעפיהרט

(פון אונזער קארעספאנדענט)

פרייטאָג איז אויפ'ן בערגעל „געלויבט איז גאָט" פאָרגעקומען די לאָקאַל־וויזיע, כדי צו קאָנען, ווי מעגליך, אַרויסצובעקומען די פרטים וועגען דער דערמאָרדונג פון אַנ'אומבעקאַנטער פרוי, וועלכע די ציגיינער האָבען דער'הרג'עט. דער פערהער פון די בעשולדיגטע ציגיינער איז דערום פאָרגעקומען אויפ'ן דערמאָהנטען בערגעל.

אַלס ערשטער איז פערהערט געוואָרען איינגען ריבאַר, וועלכער האָט דעם געריכט־טריבונאַל אָנגעוויזען דאָס אָרט, וואו די ציגיינער האָבען דערמאָרדעט די אומבעקאַנטע פרוי. דאַן האָט מען ריבאַר'ן בעהאַלטען אין די קשאַקעס און מען האָט געבראַכט אויפ'ן אָרט, וואו ס'איז אויסגעפיהרט געוואָרען דער דאָזיגער מאָרד, דעם הויפט־בעשולדיגטען פילקע, וועלכער האָט קודם כל נישט געוואָלט אַרויפגעהן אויפ'ן באַרג און האָט ערקלערט, אַז ער „וויל נאָר געהן אויף דעם וועג, אויף וועלכען די זשאַנדאַרען האָבען איהם שוין איינמאָל געפיהרט". אָבער ער לאָזט זיך צורעדען און ער איז אַרויפגעגאַנגען. דאַן האָט ער ערקלערט: „איך בין ביים מאָרד נישט געווען אָנוועזענד. איך ווייס פון גאָר נישט. אַ פאַר שריט פאַר'ן אָרט איז פילקע שטעהען געבליבען.

פּאָרז.: אַלזאָ, פילקע, דו קענסט זיך דאָך גוט אויס אויפ'ן דאָזיגען פלאַץ?

פילקע: ווייל איך האָב שוין אויף דעם פלאַץ אַמאָל געמוזט שטעהן, ווען די זשאַנדאַרען האָבען דאָס פון מיר פערלאַנגט.

פּאָרז.: דו האָסט דעם טויטען קערפער פון דער אומבעקאַנטער פרוי פון דאַנען 10 מינוט געשלעפּט אין וואַלד אַריין. פיהר אונז דערום אויפ'ן אָרט, וואו דו האָסט דעם טויטען קערפער געלאָזט ליגען.

פילקע פיהרט דעם טריבונאַל דורך אַ סטעזשקע צו אַ ראָוו, וואו מען האָט די דערמאָהנטע פרוי געפונען ליגען אַ דערמאָרדעטע.

פּאָרז.: ווילסט דו זיך אויך איצט נישט מודה זיין, אַז דו האָסט די פרוי דערמאָרדעט?

פילקע: איך האָב בלויז הוצניאַק'ן דער'הרג'עט מעהר ווייס איך פון גאָרנישט.

* * *

נאָך דער לאָקאַל־וויזיע איז שבת פאָרגעקומען דער צעהנטער טאָג פון פראָצעס.

פּאָרז.: (צו פילקע): דו האָסט נעכטען ביים צוריקפאָהרען פון דער לאָקאַל־וויזיע דערצעהלט דעם הפיסה־וועכטער וויכטיגע זאַכע. אפשר וואָלסט דו דאָס היינט איבערגע'חזר'ט?

פילקע: איך ווייס נישט, וואָס איך האָב נעכטען געזאָגט.

פּאָרז.: נעכטען האָסטו זיך דאָך נאָכאַמאָל מודה געווען.

פילקע: נו, איצט איז שוין אַלץ איינס. איך האָב בלויז רוצניאַק'ן דערמאָרדעט און איך בין אויך אָנוועזענד געווען דערביי, ווען מען האָט אומגעבראַכט קאַצערהאַס.

פּאָרז.: און מעהר האָסטו גאָר נישט מודה געווען?

פילקע: ביי דער אַלטער פרוי האָב איך אויך „מיטגעאַרבייט"... איצט האָב איך שוין אַלעס נעזאָגט, אַלץ איינס, נו, לאָזט זשע מיך שוין צו רוה.

פּאָרז.: נו, זאָג־זשע שוין איצט, צי האָסט דו אַליין אויסגעפיהרט דעם מאָרד איבער רוצניאַק.

פילקע: ס'זענען נאָך אַנדערע 9 ציגיינער געווען דערביי.

פּאָרז.: פאַר וואָס האָסטו זיי ער היום נישט אויסגעגעבען?

פילקע: איך האָב זיי נישט געוואָלט פערשיטען.

פּאָרז.: (צו פויל ריבאַר): דו הערסט, וואָס פילקע זאָגט? ביסטו אויך געווען אָנוועזענד ביים דערמאָרדען קאַצערהאַס'ן?

ריבאַר: איך ווייס דערפון גאָרנישט.

פילקע: ביי קאַצערהאַס'ן האָבען מיר זעהר ווייניג געפונען. אָבער איך וויל נאָך עפּעס נייעס דערצעהלען. ביים דערמאָרדען רוצניאַק'ן זענען אַנוועזענד געווען נישט בלויז מענער, עס איז אויך געווען דערביי איין פרוי. ביז איצט האָב איך דערפון גאָרנישט גערעדט, ווייל זי איז נאָך ער היום נישט אַרעסטירט.

יאַנאַ (שפרינגט אויף): דאָס איז אַלעס נישט אמת. דאָרט זענען אָנוועזענד געווען בלויז מענער.

פילקע: אָבער נעה, דאָרט איז דאָך אַ פרוי אויך געווען.

פּאָרז.: ווער איז געווען די דאָזיגע פרוי?

פילקע: דאָס זאָג איך שוין נישט. אַ פרוי וויל איך נישט פערשיטען.

עס ווערען דאַן פערהערט אַ רייה עדות.

אינטערעסאַנט זענען געווען די אויסזאָגען פון דעם זשאַנדאַרמעריע־וואַכמייסטער ווענצעל קרעיצי וועגען די אַכזריות'דיגע מעשים פון די ציגיינער.

ל. ט.

צאר ניקאלאי און דער יודישער סאלדאט

אין דער צייט פון דער וועלט־מלחמה האָט דער רוסישער צאַר בעזוכט אַ געוויסען שפּיטאָל, וואָס איז געווען אָנגעפילט מיט פערוואונדעטע סאָלדאַטען, וועלכע מען האָט געבראַכט פון שלאַכטפעלד. און אָט איז דער צאַר אַריין אין אַנ'אָפּטיילונג פון דעם שפּיטאָל, וואו אויף פיער בעטלעך זענען געלעגען פיער פערוואונדעטע סאָלדאַטען. איינער איז געווען אַ זיהן פון אַנ'עכט־רוסישען פויער, דער צווייטער איז געווען אַ דייטשער; דער דריטער סאָלדאַט איז געווען אַ פּאָליאַק און דער פערטער — פון אחינו בני ישראל. און גראָד איז דער יודישער סאָלדאַט געווען אַ פרומער, אַנאמת יודישער בחור.

דער צאַר איז קודם כל צו צו דעם פערוואונדעטען דאָרפישען פויער און האָט צו איהם געזאָגט:

— דו האָסט דיין לעבען געשטעלט אין קאַן פאַר דיין פאָטערלאַנד האָסט בראַוו געקעמפּט אויפ'ן שלאַכטפעלד. פערלאַנגסטו עפּעס פון מיר הייפּאָ?

— איך וואָלט וועלען, אַז ווען איך וועל געזונד ווערען און צוריקקעהרען צו זיך אין דאָרף, זאָל איך קריגען אַ ביסעל מעהר ערד צום בעאַרבייטען, ווייל מיין פאָטער האָט זעהר אַ קליין שטיקעל ערד און פון זיין חלק קאָן ער מיר גאָרנישט אָפּגעבען.

— פערשרייב — האָט דער צאַר זיך געווענדעט צו זיין סעקרעטאַר, וועלכער איז געגאַנגען מיט איהם זייט ביי זייט.

און דער צאַר איז צוגעקומען צום בעטעל וואו עס איז געלעגען און געשמאַכט אין יסורים דער סאָלדאַט פון פינלאַנד. נאָך דעם ווי דער צאַר האָט בעטראַכט דעם קראַנקען, האָט ער איהם געפרעגט:

— אויב דו האָסט עפּעס אַ בקשה צו מיר, זאָג.

— איך וויל האָבען פרייהייט פאַר מיין פאָלק — האָט דער פערוואונדעטער פינלענדער גלייך געענטפערט.

דער צאַר איז אָפּגעטראָטען אַ פערשוויגענער, און איז צוגעקומען צום פוילישען סאָלדאַט און איהם געפרעגט:

— האָסטו עפּעס אַ בקשה צו מיר?

— איך וויל, אַז פוילען זאָל ווערען אַ פרייע מלוכה — האָט דער סאָלדאַט דרייסט געענטפערט.

דער צאַר איז אָפּגעטראָטען מיט אַ פערכמורעטען פנים.

ער איז צו צו דעם יודישען סאָלדאַט.

— כאָטש דו ביזט אַ יוד — האָט דער צאַר זיך געווענדעט צו דעם יודישען פערוואונדעטען סאָלדאַט, אָבער אַזוי ווי דו האָסט געקעמפט פאַר דער הייליגער מוטער רוסלאַנד, קאָנסטו צו מיר זיך ווענדען מיט אַ בקשה, און מיר וועלען זעהן, וואָס מיר קאָנען טון פאַר דיר.

און דער שווער־פערוואונדעטער יודישער סאָלדאַט האָט געענטפערט:

— אין עטליכע טעג אַרום איז ביי אונז, יודען יום כפור. מיר יודען מוזען דעם טאָג פאַסטען. איך האָב אָבער מורא, אַז די נאַטשאַלסטוואָ פון דעם שפּיטאָל וועט מיך צווינגען עסען אום יום כפור, וויל איך בעטען, אַז מען זאָל מיר לאָזען פאַסטען אין אונזער הייליגען טאָג.

און דער צאַר האָט גערן געענטפערט:

— איך וועל שוין זעהן, אַז דיין פערלאַנג זאָל ערפילט ווערען.

ווען דער צאַר איז אַוועק האָבען די אַנדערע קראַנקע סאָלדאַטען גענומען לאַכען פון דעם יודישען סאָלדאַט.

— קיין וויכטיגערע בקשה, ווי אַז מען זאָל דיר לאָזען פאַסטען, האָסטו שוין גאָרנישט געקענט צוטראַכטען?

און דער יוד האָט געענטפערט:

— איך האָב געוואָלט זיין דער איינציגער דאָ, וועמענס בקשה דער צאַר וועט זיכער ערפילען. איך האָב געוואוסט, אַז פון אַלע אייערע ביטעס וועט איהר קריגען אַ פייג אונטער דער נאָז, אָבער מיין ביטע וועט זיכער ערפילט ווערען...

יורידישע עצות

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאָן

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

בײַם דערלאַנגען אַנ'אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט איינגעשיקט. אויף אָנפראַגען אָהן קופאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

.9276 פרזשיסוכער.

אַ האַנדעלס־ריכטער בעקומט נישט קיין פענסיע.

אויסגעוועהלט ווערט מען אויף 3 יאָהר.

נישט ריכטיג איז, אַז מ'דאַרף בעזיצען מיטעל־בילדונג. דער אַרטיקעל 210 פון דער פעראָרדנונג וועגען דער אָרגאַניזאַציע פון אַלג. געריכטס־וועזען פאָדערט נאָר פון אַ קאַנדידאַט אויף אַ האַנדעלס ריכטער די קענטניש פון דער פוילישער שפּראַך אין שריפט און וואָרט. מען מוז אָבער אויך אַלט זיין מינדעסטענס 30 יאָהר.

.9277 רבקה ל.

איהר דאַרפט נישט האָבען די הסכמה פון אייער מאַן.

.9278 A. Z.

.9279 פייטלאָוויטש.

.9280 אַ סקערניעוויצער חסיד.

וועגען אייערע ענינים ראַפט איהר זיך פערזעהנליך מיט אונזער יוריסט שטענדיג פון 3—4 נאָכמ. מיטברענגענדיג די צייטונג.

.9281 K. S.

אויף אַ 80־יעהריגען בעל חוב קאָן מען קיין פרושימוס נישט אָנווענדען.

.9282 אַ פעראינטערעסירטער פאָטער.

געוויס קאָן מען אַ טערמינאָווע אויפהאַלט פערבייטען אויף אַ שטענדיגע. מיר ראַטען אָבער, אַז אייער זוהן זאָל זיך וועגען דעם בעמיהען בעפאָר ער קומט קיין פוילען.

.9283 י. ש.

אויב דאָס מיידעל איז יונגער פון 16 יאָהר דראָהט דעם שולדיגען אַ שטראָף, אַלץ איינס, צי די בעדינגונגען זענען פאָרגעקומען מיט איהר הסכמה אָדער נישט.

.9284 אַ לעזער פון וואָסכאָדניאַ 49.

דער פראָצעס קאָן פאָרקומען אויך אין אָפּוועזענהייט פון אָנגעקלאָגטען. די פראַגע איז נור, צי ער איז אַנטלאָפען, בעהאַלט זיך אין ערגיץ אויס, אָדער זיין וואוינאָרט איז אונבעקאַנט ערשט זייט די געריכטס־פּאָוויזאַציע איז איהם איבערגעגעבען געוואָרען אָדער נאָך פאַר דעם.

אין יעדען פאַל מוז וועגען טערמין פון פראָצעס פערעפענטליכט ווערען מינדעסטענס 3 חדשים פאַר'ן פראָצעס,

ווי ס'זאָל אָבער נישט זיין בעשטימט פאַר איהם דאָס געריכט אַנ'אַדוואָקאַט.

.9285 אבי־הם ג. פון לאַגעווניצקאַ גאַס.

די אוסטאַווע קאַרנאַ סקאַרבאָוואַ פון 2 אויגוסט 1926 קאָן אָנגעוואָנדען ווערען נור אין פאַל פון בעגעהן אַ פערברעכן געגען די פאָרשריפטען פאַר: 1) צאָל־אָפּצאָהלונגען, 2) טאַבאַק־מאָנאָפּאָל, 3) שפּריט־מאָנאָפּאָל און אָפּצאָהלונגען פאַר עסיגעסענץ און געפרעסטע הייוון, 4) זאַלץ־מאָנאָפּאָל, 5) זאַפּאַלקעס־מאָנאָפּאָל און אָפּצאָהל פון זאַפּאַלניטשקעס, 6) לאָטעריע, 7) אַקציז פון ביר, 8) שטייער פון ווייַן און האָניג, 9) שטייער פון צוקער, 10) שטייער פון מינעראַל־אייַלען, 11) שטייער פון קויהלען, 12) שטייער פון שפּיל־קאַרטען, 13) פערקויף, בעזיץ און אויסאַרבייטונג פון סאַכאַרין, 14) אַקציז־פּאַטענטען פון אָפּצאָהל פאַר'ן סחורות־פערקעהר מיט דאַנציג.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאַר אויערן־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקהייטן
קאָנסטאַנטינער 9. טעל. 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אין לעשנאָ, נאַלעווקי 17 פון 11—10 און פון 3—2

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
פעטריקאָווער 10, טעל. 31-86
עהמט אָן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאָכמ.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

נאַלעווקי 25, טעל. 26-87
ספעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
עמפאַנגט פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָוו.

די נאַפט=געביטע און די נאַפט=טרוסטע

די גרעסטע נאַפט=פּראָדוקציע האָט אַמעריקע. — אין דער וועלט=נאַפט=אינדוסטריע שפּילען די אייראָפּעאישע נאַפט=געביטען אַ קליינע ראָל. — די מאָסולער נאַפט=געגענד האָט אַ גרויסע צוקונפט. — די נאַפט=מאַגנאַטען לאָזען נישט פאַר'מלוכה'שען דעם נאַפט=בעזיץ.

די וועלטליכע נאַפט - אינדוסטריע האָט זיך זייט יאָהרען אַלץ מעהר ענטוויקעלט און בילדעט איינע פון די וויכטיגסטע און בעדייטענדסטע אינדוסטריען בכלל, געבענדיג פאַר הונדערטטויזענדער מענשען אַרבייט און ברויט און פאַר די נאַפט-מאַגנאַטען און טרוסטען-יעהרליכע מיליאָנען הכנסות. דער פאָרשענדער און ערפינדערישער מענשליכער גייסט ברענגט עס דערצו, וואָס מען ענטדעקט כסדר אַלץ נייע נאַפט-פעלדער און געביטען אין פערשידענע וועלט - טיילען און מען געפינט אויס אַלס נייע און בעסערע טעכנישע מיטלען און סיסטעמען, כדי די אין שויס פון דער מאַמע ערד בעהאַלטענע רייכע אוצרות שנעלער און זיכערער אַרויסצובעקומען.

דאָס גרעסטע נאַפט געביט אויף דער וועלט געפינט זיך אין די פעראייניגטע מדינות פון אַמעריקאַ. ווען אַמעריקאַ זאָל נישט געוועזען בעהערשען די וועלט אויף אַנ'אַנדערען וועג, וואָלט זי די דאָזיגע הערשאַפט געקאָנט בעגרינדען שוין מיט הילף פון איהרע געוואַלדיגע עהל-קוואַלען. לערך זיבעציג פראָצענט פון דער גאַנצער וועלטליכער נאַפט-פּראָדוקציע קומט היינט פון די פעראייניגטע שטאַאַטען און דאָס פון די דריי עהל-געביטען: קאַליפאָרניען טעקסאַס און אָקלאַהאָמאַ.

דורך אַ לאַנגער צייט אין רוסלאַנד געשטאַנען מיט זיין נאַפט-פּראָדוקציע אויף דער צווייטער שטעל נאָך אַמעריקאַ, אָבער אויך דאָס איז איצט אַנדערש. די קליינע מיטעל אַמעריקאַנישע מדינה ווענעזועלאַ האָט איבערגעשטיגען דאָס גרויסע רוסלאַנד און איז אין פערגאַנגענעם יאָהר געוואָרען דער גרעסטער עהל-פּראָדוצענט פון דער וועלט. ערשט אויף דער דריטער שטעל קומט דאָס רוסישע נאַפט-געביט אַרום באַקו.

דאָס זענען די דריי גרויסע וויכטיגע נאַפט-געביטען אויף דער וועלט, וואָס אַקעגען זיי האָבען די קלענערע עהל - ראַיאָנען אין מעקסיקאַ, פּערסיען, רומעניען, האָלענדיש אינדיען, קאָלומביען, פּערו, אַרגענטינאַ, בריטיש - אינדיען און פּוילען באַר אַ קליינע בעדייטונג.

נאָך אינטערעסאַנטער פון דער פערטיילונג פון די עהל שטחים אויף דער ערד, איז די פינאַנציעלע גרופּירונג פון די נאַפט - קאָנצערנען, וואָס ענטשפּרעכט נישט בשום אופן די פּאָליטיש-געאָגראַפישע גרעניצען. אויף דער ערשטער שטעל געפינט זיך די אַמעריקאַנישע עהל - פעלדער און זי איז אויך נאָך בעשטרעבט אויסצובריייטערן אומעטום אין דער וועלט איהר הערשאַפט איבער די עהל-קוועלען.

די שטאַרקסטע קאָנקורענץ מאַכט אָבער דער סטאַנדאַרד-אויל-קאָמפּאַני די ענגלישע ראָיאַל-דוטש-שעל-קאָמפּאַני. אויך די דאָזיגע געזעלשאַפט בעזיצט אין אַמעריקאַ אַ סך נאַפט-שטחים און ווייזט זיך אויך אומעטום אַלס ערנסטער קאָנקורענט פון דער אַמעריקאַנישער געזעלשאַפט.

אויפ'ן דריטען פּלאַץ געפינען זיך די סאָוויעטען מיט זייער נאַפט-פּראָדוקציע. דער מלוכה'שער עהל-קוועלען-בעזיץ ווערט אין רוסלאַנד פערוואַלטעט דורך דריי טרוסטען, וועלכע האָבען אין דער לעצטער צייט אַרויסגעוויזען די טענדענץ פון אַ פערשטענדיגונג מיט דער אַמערי־קאַנער סטאַנדאַרד-אויל-קאָמפּאַני. וואו עס עקזיסטירען, נאָך אַנדערע גרופּען נאַפט - פּראָדוצ. נטען זענען זיי כמעט אָהן בעדייטונג.

אַזוי האָט דאָס פראַנצויזישע קאַפּיטאַל אין פּוילען אין די גאַליציאַנער נאַפט-קוועלען אַ געוויסען בעזיץ, וועלכער שפּילט אָבער אַ קליינע ראָל אין דער וועלט-פּראָדוקציע גלייך ווי די מלוכה'שע עהל-ערצייגונג אין אַרגענטינאַ.

אין דרום - אַמעריקאַ מאַכען זיך אָבער אַלץ מעהר בעמערקבאַר די בעשטרעבונגען צו פערשטאַאַטליכען דעם עהל-בעזיץ. דרום-אַמעריקאַ האָט נעמליך ערקענט, דאָס זי מוז אַלץ מעהר קומען אין אָפּהענגיגקייט פון צפון אַמעריקאַ, אויב איהרע עהל-קוועלען וועלען אויף ווייטער פערבלייבען אין רשות פון די נאָרד - אַמעריקאַנער נאַפט-טרוסטען. די קאַמפּען, וואָס ווערען לעצטענס געפיהרט אין מיטעל- און דרום-אַמעריקאַ, זענען דערפאַר אייגענטליך נאָר קאַמפּען ווענען נאַפט. ווען מעקסיקאַ האָט איהרע עהל-קוועלען געוואָלט פערשטאַאַטליכען, האָבען די אַמעריקאַנער נאַפט - מאַגנאַטען שנעל געשאַפען אַ קאָנטר-רעוואָלוציאָנערע פּאַרטיי און זי בעזאָרגט מיט געלד און וואַפען, כדי צו שיצען זייער עהל-בעזיץ.

ביז היינט איז דעם נאַפט-קאַפּיטאַל אומעטום געלונגען, דורך גרויסע סומען שוחד און געבען די רעגירונגען גרויסע הלואות, צו שטערען די פערשטאַאַטליכונג פון די נאַפט געביטען אין דרום-אַמעריקאַ.

איינס פון די וויכטיגע נאַפט-פּראָבלעמען אין דער צוקונפט איז נאָך דאָס מאָסול-געביט, וואו עס געפינען זיך רייכע נישט אויסגעשעפּטע עהל-קוועלען אַלס רעזערוון.

א. קימעלדאָרף.

ווי אַזוי אַ פראַנצויזישער ריכטער מאַכט חוזק פון אַנ'אַסימילאַטאָר

אַ יודישער גט-פּראָצעס אין פּאַריז

דער „פּאַריזער היינט" שילדערט אַ אינטערעסאַנטען גט-פּראָצעס אין פּאַריז:

אַ יודיש פּאָר פאָלק שטעהט פאַר'ן ריכטער, זיי פאָדערען אַ גט: זענען אָבער דאָ צוויי קינדער, וויל די פרוי, מען זאָל איהר צומשפּט'ן די קינדער:

— זי קאָן — טענה'ט זי — נישט לעבען אָהן די קינדער — און טרעהרען גיסען זיך פון איהרע אויגען:

נאָר דער מאַן פערלאַנגט אויך די קינדער:

— איך קאָן אויך — זאָגט ער — אָהן זיי נישט לעבען:

און צווישען עולם מורמעלט מען:

— ער וויל נישט צאָהלען!

רופט זיך אָפּ דער ריכטער צום פאָטער:

— אָבער איהר האָט זיי דאָך פיר חדשים נישט געזעהן די קינדער זענען געווען אויפ'ן דאָרף און איהר האָט אפילו נישט געוואָלט פאָהרען צו זיי:

— איך האָב נישט געהאַט קיין צייט:

— און איהר האָט נאָך געשלאָגען אייער פרוי און אַלץ אין שטוב צובראָכען:

— ווייל זי פלעגט פיהרען מיינע קינדער צו איהר פאָטער:

ריכטער: וואָס האָט אייך געשטערט, אַז מען האָט געפיהרט די איינקלעך צום זיידען:

פאָטער: ווייל דער זיידע איז אַ רעליגיעזער יוד און ער האָט אויך מיינע קינדער געוואָלט מאַכען פאַר רעליגיעזע יודען! (גרויסע איבעראַשונג אין זאַל):

ריכטער: וויפיל זענען אַלט אייערע קינדער?

— 5 יאָהר און 3 יאָהר:

געלעכטער אין זאַל:

ריכטער: אָבער ווער האָט אייך געזאָגט, אַז מ'האָט מיט זיי געלערענט רעליגיע?

פאָטער: די קינדער האָבען מיר דערצעהלט, אַז דער זיידע פלעגט מיט זיי געהן פרייטאָג אין שוהל אַריין — אויך שבת אין דער פריה פלעגט דער זיידע זיי נעמען אין שוהל אַריין, דאָרטען האָט ער זיי געלערענט יודיש! — קרומט זיך דער פאָטער:

ריכטער: פון וואַנען ווייסט איהר, אַז ער האָט זיי געלערענט יודיש?

דער פאָטער כאַפּט אַרויס פון דער קעשענע אַנ'אַלטען נומער פון „פּאַריזער היינט" — אָט דאָס האָב איך געפונען ביי מיין קינד — דאָס קינד האָט מיר נאָך מיט פרייד געזאָגט: — פּאַפּאַ, זעהסט, דער זיידע לערנט מיך אויף דער צייטונג יודיש: — אַז איך האָב עס דערהערט, בין איך ווי משוגע געוואָרען פאַר כעס...

— און געשלאָגען דאָס ווייב — כאַפּט אונטער דער ריכטער און פרעגט גלייך:

— וואָס ביזטו דען, אַ פּאָליאַק, אַ יוד?

— איך בין אַנ'אַסימילאַטאָר! און וויל, אַז מיינע קינדער זאָלען אויך אַזוי זיין:

— אַזוי, ה' אַסימילאַטאָר — איראָניזירט דער ריכטער — איהר פערלאַנגט די קינדער, טאָ ווער וועט זיי ערציהען?

— איך אַליין:

— פונוואַנען קענט איהר ערציהען קינדער?

— בעת דער מלחמה האָט מען מיין פאָטער איינגעזעצט אין תפיסה און איך אַליין האָב אויפגעהאָדעוועט מיינע 4 ברידער און איין שוועסטער:

— איז עס אייך געלונגען? זענען אייערע ברידער אויך אַזעלכע אַסימילאַטאָרען ווי איהר?

— יאָ, ה' ריכטער, פונקט ווי איך!

— וועלען זיי אויך שלאָגען זייערע ווייבער?

— אַז די ווייבער וועלען זיך פערדינען.

— הערט זשע ה' אַסימילאַטאָר — פערענדיגט דער ריכטער — די קינדער געהערען דער מוטער, די דירה געהערט דער מוטער און איהר דאַרפט נאָך צאָהלען דער מוטער 2000 פראַנק אַ חודש פאַר די קינדער און אויב איהר ווילט האָבען אַסימילירטע קינדער, זאָלט איהר שוין אַ צווייטען מאָל חתונה האָבען מיט אַנ'אַסימילירטע פרוי.

ד"ר אַלעקסאַנדער גאָלדשטיין

ביים פּרעזידענט פון דער פינלענדישער רעפּובליק

העלסינגפאָרס. (י.ט.אַ.) דער בעפולמעכטיגטער פון קרן היסוד ד"ר אַלעקסאַנדער גאָלדשטיין, וועלכער ווייל איצט אין פינלאַנד, איז אויפגענומען געוואָרען דורכ'ן פּרעזידענט פון דער פינלענדישער רעפּובליק ד"ר רעלאַנדער.

דער פינלענדישער פּרעזידענט האָט אַרויסגעוויזען אַ גרויסען אינטערעס פאַר די פאָרשריטען פון דער יודישער אויפבוי-אַרבייט אין ארץ-ישראל און האָט זיך ספּעציעל אינפאָרמירט וועגען דער ענטוויקלונג פון דער לאַנדווירטשאַפט און דער אויפלעבונג פון דער העברעאישער שפּראַך. פּרעזידענט רעלאַנדער האָט פערזיכערט דאָס די פינלענדישע רעפּובליק בעציהט זיך מיט דער אויפריכטיגער סימפּאַטיע צום ווידערגעבורט פון אַ פרייען יודישען פאָלק אויף דער ארץ-ישראל-ערד און האָט געוואונשען ערפאָלג דער מיסיע פון ד"ר גאָלדשטיין אין פינלאַנד.

געזעלשאַפט פאַר דער יודישער געשיכטע אין טשעכאָסלאָוואַקיי

פּראָג. (יט"א) אונטער'ן פאָרזיץ פון פּראָפ. שטיינהערץ איז ד' אָפּגעהאַלטען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער געזעלשאַפט פאַר דער געשיכטע פון די יודען אין טשעכאָסלאָוואַקיי, די געזעלשאַפט האָט פערעפענטליכט איהרע אַמאָליגער און אָבהאַנדלונגען פון בעקאַנטע היסטאָריקער הויפּטזעכליך וועגען דער געשיכטע פון די יודען אין פּראָג. חוץ דעם זענען פערעפענטליכט געוואָרען ווערטפולע דאָקומענטען און מאַטעריאַלען צו דער יודישער געשיכטע אין 13־טען און 14־טען יאָהרהונדערט.

גאָלדענע גריקען

(ראָמאַן)   (43

נישט צוגעבענדיג אַ וואָרט אַפילו אין לערי באַראַדעל אַוועק.

איך בין אַ לענגערע צייט געשטאַנען ווי אַ ליימענער גולם, זי נאָכקוקענדיג אויף דער טיר וואָס האָט זיך פערמאַכט הינטער איהר.

איך האָב זיך געפיהלט ווי אַ מענש, וואָס איז מיט פייער אַריינגעפאַלען אין אַ פולווער־פאַס.

וואָס פאַר אַ בעדייטונג עס האָט געהאַט די דראָהונג פון דער לערי באַראַדעל, נאָר איך האָב גוט געזעהן, אַז צו דעם בינטעל ש'גאַים מיינע איז צוגעקומען נאָך איינער — ס'קאָן זיין, א נאָר געפעהרליכער.

פון טיפסטען האַרצען האָב איך געשיקט אַ קללה צו סאַלאָמאָן נאַטאַנען, צו זיין פערגאַנגענהייט און געגענוואַרט.

די קללה האָט מיר אַביסעל פערלייכטערט מיין שווער געמיט.

איך האָב זיך צוריק אַוועקגעלייגט אין בעט, אָבער כ'האָב לאַנג נישט געקענט איינשלאָפען.

אין מיין נייער ראָליע האָב איך געליטען די ערשטע ערנסטע מפלה, און איין גאָט ווייסט, צו וואָס פאַר אַ רעזולטאַטען זי קאָן ברענגען.

ווען נישט די פּיזישע מידקייט פון וועג, וואָלט איך זיכער נישט איינגעשלאָפען ד' גאַנצע נאַכט ווי קורץ ס'זאָל נישט זיין דער שלאָף, ווירקט ער תמיד גוט אויפ'ן מענש.

אינדערפריה, ווען איך האָב זיך אויפגעכאַפּט, האָב איך דערפיהלט, אַז איך בעציה זיך צו דער ביידערנאַכטיגער פּאַסירונג אַ סך רוהיגער, ווי איך אַליין האָב זיך עס געקאָנט פאָרשטעלען.

די זון האָט זיך מיט פרעהליכע שטראַהלען געריסען אין צימער דורכ'ן אָפענעם פענסטער.

אין דער טיר פון'ם באָר־צימער איז געשטאַנען אַ בעשייערענער דינער.

— ס'אַרע וואַנע צוגרייטען פאַר אייך, מיסטער? אַ וואַרעמע צי אַ קאַלטע?

— אַ קאַלטע! — האָב איך בעפוילען — ווען־אַ־זייגער איז פריהשטיק?

— ניין אַ זייגער, מיסטער. איצט איז דריי פערטעל אַכט.

— זעהר גוט! — האָב איך זיך אָפּגערופען.

(ב ייער איז אַלוא, געווען, גענוג צייט אויף צו נעהמען אַ וואַנע, אָנצוטאָן זיך, צו בעגעגענען ביל'ן אויפ'ן בעשטימטען אָרט.

פונקט האַלב ניין בין איך אַרויס פון צימער. נישט וועלענדיג זיך צואַמענטרעפען מיט מאָריס'ן און זיינע געסט, בין איך שטיל אַרונטער אין גאָרטען און מיט'ן טויער אַוועק אויפ'ן וואַגפאָרדער וועג.

די פייגעל האָבען פריילעך געטרילערט אין די צווייגען, די זון האָט העל געשיינט אין דעם בלויען הימעל.

איך גופא האָב זיך געפיהלט ווי ידי אַמעריקאַנער זאָגען: „אָלרייט"!

ביל'ן האָב איך געטראָפען אין'ם וועג אויף אַ שטיין.

ער האָט מיך פרעהליך בעגריסט.

— איך בין זעהר צופרידען, וואָס מ'האָט אייך נישט דערשטיקט ביינאַכט.

— פערקעהרט, ביל, — מען האָט צו מיר אַרויסגעוויזען ליבע און צאַרטקייט, וואָס איך האָב עס לחלוטין נישט דערוואַרט.

איך האָב זיך אַוועקגעזעצט לעם איהם אויפ'ן שטיין, און פערדריכענדיג מיין ליולקע־ציבוק האָב איך אַ פרעג געטון:

— נו, און ווי געהט עס צו ביי אייך?

ביל האָט זיך פענאַנדערגעלאַכט און אַ קלאַפּ געטון מיר איבער דער פּלייצע.

— רזשעק־לעבען, איך האָב געפונען מיין בעדרוף! איך פערשטעק, פערשטעהט איהר מיך שעררלאָק האָלמעס'ן אין גאַרטעל, און איך לייג איהם אויף ביידע לאָפּאַטקעס.

ביל האָט נישט ליב געהאַט סתם ווערטלען זיך. און איך האָב אויף איהם נייגעריג אַ קוק געטון.

— אַדרבא, דערצעהלט!

— אַלזאַ, — האָט ער אָנגעהויבען, אַריינשטופענדיג מיטון אין זיין ליולקע — ביינאַכט האָב איך אַרויסגעפיהרט אַ קליינע רעוויזיע, מ'דאַרף הערשמעקען, וואָס עס טוט זיך אַרום, וואָס איז עס בכלל פאַר אַ געגענד, ווער עס וואוינט דאָ, מיט וואָס עס פערנעהמען זיך די היגע מענשען און דאָס גלייכען.

מיט איין וואָרט, איך בין אַרויסגעקראָכען דורכ'ן פענסטער געמאַכט אַ קליינעם שפּאַציר און זיך אָנגעשטויסען אויף אַ הייזעל אין וועלכען עס האָבען זיך געלויכטען אין די פענסטער.

— איך בין זעלבסטפערשטענדליך, — האָט ביל פאַמעליך דערצעהלט — אַריבערגעקראָכען איבער'ן פּאַרקאַן און צוגעקריכען זיך צו די פענסטער. ביי איין פענסטער איז אָבער עמיצער געשטאַנען און מחמת דעם האָב איך זיך פערשטעקט, אין די קוסטעס. ס'איז נישט אַדורך אַ פינף מינוט, ווי די טיר האָט זיך געעפענט, און אויף דער וועראַנדע איז אַרויס נישט קיין אַנדערער ווי אייער גוטער פריינד דער סאַן־לוקאַנער פערשוין.

— ווער? — האָב איך אויסגערופען.

— רעדוועלבער יונג, וואָס האָט געטרונקען לחיים מיט אייער לאַקעי. פונקט לויט אייער שילדערונג, — אַזוי זעהט ער אויס. אַ געזונטער, אַ הויכער מיט איין פּלייצע העכער פון'ם אַנדערען.

— דערצעהלט ווייטער, ביל, ס'מאַכט זיך זעהר אינטערעסאַנט.

(פאָרטזעצונג קומט).

מעדכעז=גימנאזיום "WIEDZA" ווסכאדניא 62 טעלעפאן 75-38

אנמעלדונגען פון ניי-איינטרעטענדע שילערינס פאר די איינטריט-קלאסען A. B. C. און פאר די I—VIII נעמט אן דער סעקרעטאריאט טעגליך פון 10 — 1 און פון 5 — 7.

ביים גימנאזיום ווערט געעפענט א פרעבעל=שולע.

Dyrektor (—) B. JUDELEWICZ

Dr. ADAM GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט- און וועגערישע קראנקהייטן און ליכטהיילאינסט. עמט אן פון 4—7 אווענד.

אויפרוף צו דעם געעהרטען פובליקום

אזוי ווי די צייט איז יעצט זעהר קריטיש, און מיר צייטונגס-פערקויפער מוזען צאהלען פאר דער צייטונג יעדען טאג, בעטען מיר דעריבער דאס געעהרטע פובליקום נישט צו קוועהלען די ארימע צייטונגס=פערקויפער מיט געלד, נאר צאהלען אלע וואך פאר די צייטונגען. אין געגענפאל וועלען מיר זיין געצוואונגען אפצוהאלטען דאס ווייטערדיגע צושטעלען די צייטונג.

גלייכצייטיג פאדערן מיר אויף אלע צייטונגס-פערקויפער, אז אויב מען וועט זיין געצוואונגען צוליב דעם נישט בעקומען קיין געלד פון קונדע, אפצוהאלטען דאס צושטעלען די צייטונג, — זאל קיין אנדערער צייטונגס-פערקויפער נישט אריינטראגען קיין צייטונג דעם זעלבען קונדע, ווייל אין געגענפאל וועלען מיר זיין געצוואונגען לויט'ן סטאטוט אפצושטעלען איהם פון ווייטער האנדלען מיט צייטונגען.

מיט אכטונג

די פערוואלטונג פון יודישען צייטונגס=פערקויפער=פעראיין אין לאדז.

צו די ה"ה גנבים!

די גנבים, וועלכע האבען מיר ארויסגעגנב'עט 14 וועקסלען דינסטאג, דעם 4. יוני ד. י. פון מיין וואוינונג דרעווגאווסקא 21, ווערען געבעטען די וועקסלען אבצושיקען אין אדמ. פון „נייעם פאלקסבלאט" געגען א גרעסערער בעלוינונג. די אלע וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אומגילטיג און האבען פאר קיינעם קיין שום ווערט נישט.

7734 דיסקרעציע געזיכערט!

אכטונג, דאמען!

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז אין מיין פיאצאווניע ווערט אויסגעארבייט פערשידענע פאסקעס, ביוסט-האלטערס פון די נייעסטע פאסאנען. דיזעלבע אויסן ארבייטונגען בעקומט מען ביי מיר אויף לאגער אין א גרויס-אויסוואהל צו די בילינסטע פרייזען. קומט און איבערצייגט אייך! מ. באך, ווסכאדניא 35, פראנט, 1. שט.

7735 געוועלב פלאץ וואלנאשטשי 9.

נישט לאנג ארויס פון דרוק א בעלעהרענד ווערק

אין דעם בוך ווערען ארומגערעדט, אויפ'ן גרונד פון פילצאהליגע און פיל-יעהריגע ערפאהרונגען, די אורזאכען פון ענטשטעהן און די מיטלען צו היילען נערוועוליידענדע. די דאזיגע געזונדהייטס-וועגוויזער שיקען מיר יעדען איינעם אומזיסט, ווער ס'ווענדעט זיך נאר לויט'ן אונטען אנגעוויזענעם אדרעס. טויזענטער דאנק-בריף בעשטעטיגען, די אויסערגעוועהנליכע ווירקזאמקייט פון די מיטלען, וועלכע עס וויזט אן, די איינציגע פון דעם מין אונערמידליכע, געוויסענהאפטע, פאכמענישע ארבייט לטובת דער ליידענדער מענשהייט. ווער ס'געהערט צו דעם גרויסען שיכט נערוועז-קראנקע, ווער ס'ליידט אויף צושטרייאונג, שרעק פאר'ן רוים, שוואכען זכרון, נערוועז-וועהטאג אין קאפ, שלאפלאזיגקייט, מאגען-אויפטרייסלונגען, צו-שטארקע פילבארקייט, וועהטאג אין די סטאוו'ן. אלגעמיינע אדער טייל-ווייזע קערפער-שוועכע, אדער אנדערע קראנקהייטס-ערשיינונגען

דער דארף זיך בעזארגען מיט מיין ביכעל, וואס ברענגט דערלייזונג.

ווער ס'לייענט עס דורך אויפמערקזאם, דער בעקומט מוט און זיכערקייט אז ס'איז פאראן א זיכערער וועג צום געזונד און לעבענספרייד.

שלעפט נישט אפ און שרייבט נאך היינט צו

ERNST PASTERNACK, Berlin S. O., Michaelkirchplatz 13, Abt. 343.

8 קל. רעליגיעזע מענער-גימנאזיום
פון דער געזעלשאפט

„תורה ודרך ארץ"

אין לאדז, צעגעלניאנא 60, פראנט 2-טען שטאק.

די דירעקציע איז מודיע, אז די עקזאמענס פאר נייע שילער הויבען זיך אן דעם 26 מאי (ט"ז אייר) 9 פריה

איינשרייבונגען נעמט אן די קאנצעלאריע טעגליך פון 9—1

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאנער הויט און געשל. קר.	10—11 1—3
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפיערני פרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5-6
ד"ר קאנטאר כירורגיש-קראנקהייט,	4-5 זונ. 1—2
ד"ר וויינבערג אינג. הערץ לונגען-קר.	12—1, 6—7
ד"ר כמיעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראזענטשיק צאהן-ארצט	3—7
נ. ראזעס צאהן-ארצט	9—2

צאהן-טעכניקאליע, בעליישטונגען, קראנען, פלאמבען א.א.וו. בעי דער לעטשניצע איז געעפענט געהעריג א רענטגען-אינסטיטוט

האלבונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען, פאר בעשטראהלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שטאמלער. איינשרייבונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג. וויזיט אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט
פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5–7 אווענד

וויכטיג פאר לעטניקעס

PALMA-PATENT

אנשטאט זיך צו בארגען א בעט אויף אבנוץ=געלד

קויפט בעסער פאר'ן זעלבען געלד

אנ'עכט פאטענטירט בעט מיט א מאטראץ

וואס איז פערזעהען מיט דער שוץ-מארקע PALMA-PATENT

פאר וועלכען מיר גאראנטירען אויף 3 יאהר.

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל

ניקעל=בעטען, אמעריקאנקעס,
ניקעל=קינדער=בעטען, קינדער=וועגעלעך,
טיש=בעטען, קינדער=בענקעלעך
מעטער=מאס. אויף רעדלעך.

מאטראצען געבעטע, שאסקאווע און קאנאדיסקע קאזעטקעס און טאפטשאנעס

בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס און ברוין 17 זל., פאלאווע-בעט. 14 זל.

רעיעלע בעהאנדלונג. פאבריקס=פרייזען. זעמטליכע רעפעראטורן.

הורט לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטייל

מעבאנ. שלאסעריי און שווייסעריי
J. REDER
Łódź, Konstantynowska 11

כ'נעהם אן אלערארט שלאסעריי=ארבייטען און צופאסען פערשידענע מאשינען-טיילען און שווייסונגען, פאר שטריקער ווערט געליפערט טישען מיט מעטערם פון 30 זל. אן. פאראפינערס פון 7 זל. אן.

אויספיהרונג — שנעל

א קרייץ-ארבייטער
ווערט געזוכט
אין דער ניי-גארן-פאבריק
„RENOMA"
Konstantynowska 42

טוריזענטער
קראנקע אויף מאגען-קאטאר, אויפבלאזונגען, קורטשען, חזי-טאגען, אומפערדייליכקייט, אפעטיטלאזיגקייט, אלגעמיינע אפשוואכונג, האבען צוריק-געקריגען דאס געזונט, בענוצענדיג קרייטעכצער פון דעם בעריהמטען אויף דער גאנצער וועלט ד"ר דיטעל, פראפעסאר פון יאגעלאנסקי אוניווערזיטעט. פאדערט די אגמוזיסטע בעלערענדע בראשורקע. אדרעס:

LISZKI-APTEKA

שייטלעך
צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי
פארזשוצקא, קאמיענגא 5.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	3½—4½
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	9-11 3-4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר קובימיש הויט און געשלעכט-קר.	12½—1½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גמטיגע קר.	1—2
ד"ר נארדבלאט אויגען-קראנקה.	12½—1½
ד"ר וויים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	3½—4½

פסו: כאי-מערפטים, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א.וו: פאקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהל. איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף פערלאנג היזוטען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט.

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געהעריג א רענטגען=אינסטיטוט.

ד"ר כאזשינסקי סטאראפאלסקא צאהן-ארצט	10—1 3—6
קינסטליכע צייהן, קראנען, פלאמבען א. א. וו.	

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג

קאליגראף
ל. בערמאן
(דער יונגער) וואוינט אויף זאוואדזקא 1.19-עי
שטאק, און לערנט אויך שעהן און שנעל שרייבען.

לעכער מאשינאווע
ווערען אנגענומען אויסצו-נייהען צו בילינע פרייזען ביי ג. נארדמאן 29 צעגעלניאנא 29

Dr. med. W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעמט אן פון 6—8 אווענד

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען-און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע... אין דער היים פון 3–5 נאכמיטאג.

קנה חכמה קנה בינה
ואל תט מאמרי פי

אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדאווע זאכן זאלסטו דו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא
17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52

אז תלך לבטח דרכך

ווייל אין ביורא ביי ה' מאנעלא ווערט געוויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלע סאנדאווע זאכען, ביטעס, קלאגזעלעס, זאבעז-פיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילן, קארגע אין ציוויל אפעלאציעס, אדוואלאניעס, אינטערציזיעס, ספעציאליסט פון שותפות-אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

מיט אכטונג

י. מאנעלא, פיעטריקאווער 17
דורכגאנג זאכאדניא 52.

Dr. med. L. Pikielny
אורעלאג
ספעציעל ארצט פאר ניר-בלאזן-און הארן - קראנק
NAWROTS
tel. 19-90
עמפפאנגט פון 4—7 און נעמט אויך אן אין דער לעטשניצע „Zdrowie", נארוטשיעפסקא 3 פון 12½ ביז 2 אזייגער נאכמ.

וואלד-האניג
(פון די קרעסען) דארף איך צו קויפען.
דער בעזיצער וועלט געבעטען זיך מעלדען צום בעקער, קילינסקי 39, ביי
Robert Trenkler,
Cegielniana 67.

Dr. H. BERGSON
פרויען-קראנקהייטען
נעמט יעצט אן אין לעטשניצע „וויטא", פיעטריקאווער 45 פון 4.30 ביז 5.30 נאכמ.; אין דער היים עוואנגעליצקא 16 פון 6–7. טעל. 10-26.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים=ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט=קראנקה, און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא=לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קווארץ=לאמפ. עלעקטרישער הייל=קאבינעט. האמעמטיק.

— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

אבאנאמענטס=פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צוטראגען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן איינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביי נאכט.

אנאנסען=פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען.
אין טעקסט—40 ... 60—
נאכ'ן טעקסט—12 ... 18—
פאר א מילימעטער-שורה: ... דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21;
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.